

Opinnäytetyö (AMK)

Sosiaali-alan koulutusohjelma

Toiminnalliset menetelmät

2012

Arja Perälä

TOIMINNALLINEN TUTUSTUMISILTA KOULUTULOKKAIDEN VANHEMMILLE JA OPETTAJALLE



TURUN AMMATTIKORKEAKOULU
TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Arja Perälä

TOIMINNALLINEN TUTUSTUMISILTA KOULUTULOKKAIDEN VANHEMMILLE JA OPETTAJALLE

Tämän toiminnallisen opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää uusi kodin ja koulun yhteistyötä edistävä toimintamuoto esi- ja perusopetuksen nivelvaiheeseen. Työelämän yhteistyökumppanina on Jokioisilla toimiva Miinan koulu. Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa toiminnallinen tutustumisilta tulevien ekaluokkalaisten vanhemmille ja opettajalle. Suunnittelu ja toteutus tehdään yhteistyössä ekaluokkien luokanopettajien Johanna Julkusen ja Pirjo Perälän sekä koulukuraattori Niina Sakkisen kanssa. Tutustumisilta toteutetaan samansisältöisenä kahdelle eri luokalle.

Tutustumisillan tavoitteina on opettajan ja vanhempien keskinäinen tutustuminen sekä myönteisen lähtökohdan luominen kodin ja koulun yhteistyölle. Opettajan ja vanhempien keskinäinen tutustuminen ja verkostoituminen hyvin onnistuessaan tukevat lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Lisäksi tavoitteena on, että vanhemmat ja opettaja yhdessä luovat periaatteet sille, millaista hyvä ja toimiva kodin ja koulun yhteistyö on. Toiminnan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana on kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaan toimiminen.

Tietoperustassa käsitellään kodin ja koulun yhteistyötä esi- ja perusopetuksen nivelvaiheessa sekä yhteistyön toimivuutta ja siihen liittyviä haasteita. Vanhempien ja opettajan yhteistyötä tarkastellaan Bronfenbrennerin ekologisen teorian sekä kasvatuskumppanuuden periaatteiden pohjalta. Toiminnalliseen toteutukseen liittyvä tietoperusta koostuu toiminnallisista menetelmistä ja ryhmän ohjaamisesta.

Toiminnallinen tutustumisilta koettiin tarpeelliseksi ja kokonaisuudessaan hyvin onnistuneeksi sekä vanhempien että opettajien taholta. Asetetut tavoitteet saavutettiin hyvin. Tutustumisillan todettiin edistävän kodin ja koulun yhteistyötä ja se aiotaan toteuttaa tulevinakin vuosina.

ASIASANAT:

Kodin ja koulun yhteistyö, kasvatuskumppanuus, toiminnalliset menetelmät

BACHELOR'S THESIS | ABSTRACT

TURKU UNIVERSITY OF APPLIED SCIENCES

Degree Programme in Social Services | Activating Methods in Social Services

December 2012 | Total number of pages 62

Instructor Airi Ylinen

Arja Perälä

A FUNCTIONAL EVENING GET-TOGETHER FOR SCHOOL NEWCOMERS' PARENTS AND TEACHERS

The purpose of this functional thesis is to develop a new form of activity to improve co-operation between home and school in the transitional phase between preschool and primary school. The working life partner is Miina School in Jokioinen. The aim is to plan and carry out a functional evening get-together for school newcomers' parents and the teacher. This will be done in co-operation with first grade teachers Johanna Julkunen and Pirjo Perälä and the school social worker Niina Sakkinen. The evening will be identical for two different classes.

The goals of the evening are to get the parents and the teacher together and to create a positive starting point for home - school co- operation. A successful parent-teacher familiarization and networking support the child's growth, development and learning. A further goal is that the parents and the teacher establish principles for well-functioning co-operation between home and school. Planning the action and the implementation is based on the principles of educational partnership.

The theoretical basis deals with the co-operation between home and school in the preschool - primary school transitional phase as well as the functionality of the co-operation and the related challenges. Parent - teacher co-operation is viewed on the basis of Bronfenbrenner's ecological systems theory and the principles of educational partnership. The operational implementation of the theoretical basis consists of the operational methods and guiding the group.

Both the parents and the teachers found the functional evening get-together useful and very successful as a whole. The targets set were well achieved. The evening was found to promote home - school co-operation, and will be implemented in the coming years also.

KEYWORDS:

Co-operation between home and school, educational partnership, activating methods

SISÄLTÖ

1 JOHDANTO	6
2 TYÖN TAUSTA, LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET	7
2.1 Toimintaympäristö ja kohderyhmä	7
2.2 Nykyiset toimintatavat ja kehittämisen tarve	8
2.3 Tavoitteet	9
3 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ	10
3.1 Kodin ja koulun yhteistyö esi- ja perusopetuksen nivelvaiheessa	11
3.2 Luokkatasolla tehtävä yhteistyö	12
3.3 Toimiva yhteistyö	13
3.4 Vanhempainillat	15
3.5 Yhteistyön haasteita	16
4 BRONFENBRENNERIN EKOLOGINEN TEORIA	20
4.1 Kasvatuskumppanuus	21
5 TOIMINNALLISET MENETELMÄT	23
5.1 Ryhmän ohjaaminen	24
6 PROSESSIN KUVAUS	26
6.1 Aloituspalaveri ja ensimmäisen kutsukirjeen lähettäminen	27
6.2 Aiheen rajaaminen ja tavoitteiden tarkentuminen	31
6.3 Toteutuksen suunnittelua ja muistutuskirjeen lähettäminen	32
6.4 Toteutussuunnitelman laatiminen ja materiaalin valmistus	36
6.5 Tutustumisiltojen toteutus	42
6.6 Arvioinnit	50
7 POHDINTA	58
LÄHTEET	60

LIITTEET

- Liite 1. Kutsukirje tutustumisiltaan.
- Liite 2. Muistutuskirjeet tutustumisiltaan.
- Liite 3. Palaverimuistio 5.8.2011.
- Liite 4. Tunnetilaa kuvaavat sanat.
- Liite 5. Palautekyselyn saatekirje.
- Liite 6. Kyselylomake.

KUVAT

Kuva 1. Kaulaan ripustettava passi.	39
Kuva 2. Kartongista tehty ympyrä.	40
Kuva 3. Kukka -menetelmässä käytettävä A 4 -kokoinen tehtäväpohja.	40
Kuva 4. Millaisin aatoksin – kortteja.	41
Kuva 5. Ympyränmuotoinen istumajärjestys.	42
Kuva 6. 1 A – luokan periaatteet kodin ja koulun yhteistyölle	48
Kuva 7. Lattialle levitetyt Millaisin aatoksin – kortit.	49

TAULUKOT

Taulukko 1. Tutustumisillan tarpeellisuus.	52
Taulukko 2. Tutustumisillan onnistuminen kokonaisuudessaan.	53
Taulukko 3. Tavoitteiden toteutuminen	53
Taulukko 4. Menetelmien sopivuus tutustumisiltaan keskiarvon mukaan.	54
Taulukko 5. Menetelmien sopivuus tutustumisiltaan vastaajakohtaisesti.	54

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on kehittää uusi kodin ja koulun yhteistyötä edistävä toimintamuoto koulun aloittamisvaiheeseen. Työelämän yhteistyökumppanina on Jokioisilla toimiva Miinan koulu. Tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa toiminnallinen tutustumisilta koulutulokkaiden eli tulevien ekaluokkalaisten vanhemmille ja opettajalle. Suunnittelu ja toteutus tehdään yhteistyössä ekaluokkien luokanopettajien Johanna Julkusen ja Pirjo Perälän sekä koulukuraattori Niina Sakkisen kanssa. Tutustumisillan tavoitteina on opettajan ja vanhempien keskinäinen tutustuminen sekä myönteisen lähtökohdan luominen kodin ja koulun yhteistyölle. Lisäksi tavoitteena on, että vanhemmat ja opettaja yhdessä luovat periaatteet sille, millaista hyvä ja toimiva kodin ja koulun yhteistyö on. Toiminnan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana on kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaan toimiminen.

Tietoperustassa käsitellään kodin ja koulun yhteistyötä esi- ja perusopetuksen nivelvaiheessa sekä yhteistyön toimivuutta ja siihen liittyviä haasteita. Vanhempien ja opettajan yhteistyötä tarkastellaan Bronfenbrennerin ekologisen teorian sekä kasvatuskumppanuuden periaatteiden pohjalta. Toiminnalliseen toteutukseen liittyvä tietoperusta koostuu toiminnallisista menetelmistä ja ryhmän ohjaamisesta.

Luvussa kuusi raportoidaan kehittämisprosessi vaiheittain. Ensin kerrotaan kehittämistyön käynnistymisestä, aiheen rajauksesta ja tavoitteiden määrittelystä. Sitten kuvataan tutustumisiltojen suunnittelua, toteutusta ja arviointia. Viimeinen luku sisältää pohdinnan opinnäytetyön tekemisestä ja sen onnistumisesta.

2 TYÖN TAUSTA, LÄHTÖKOHDAT JA TAVOITTEET

Opinnäytetyön aihe valikoitui henkilökohtaisesta kiinnostuksesta kodin ja koulun yhteistyön kehittämiseen. Pitkäaikainen työ koulunkäynninohjaajana sekä henkilökohtaiset kokemukset neljän peruskoulua käyneen äitinä ovat osoittaneet, miten tärkeää ja haasteellista kodin ja koulun välinen yhteistyö on. Tietoa, taitoa ja kokemusta ammatillisesta yhteistyöstä vanhempien kanssa on aikaisemmin kertynyt kymmenen vuoden ajan perhepäivähoitajana toimiessa. Varhaiskasvatuksessa yhteistyö on päivittäistä vanhempien tuodessa ja hakiessa lapsensa hoidosta. Koulun alkaessa yhteistyö vähenee olennaisesti.

Idea tulevien ekaluokkalaisten vanhemmille suunnatusta luokkakohtaisesta vanhempainillasta syntyi, kun kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvää aihetta pohdittiin yhdessä opiskelutovereiden kanssa. Keskustelussa nousi esille opettajan ja vanhempien keskinäisen tutustumisen ja verkostoitumisen merkitys lapsen aloittaessa koulunkäynnin. Tärkeänä pidettiin myös sitä, että ensikohtaaminen tapahtuu positiivisessa hengessä, jotta jatkon onnistumiselle luodaan hyvät edellytykset.

Jokioisilla sijaitseva Miinan koulu oli luonnollinen valinta työelämän yhteistyökumppaniksi, sillä opinnäytetyön tekijä on toiminut siellä yli kymmenen vuoden ajan koulunkäynninohjaajana. Syksyllä 2011 hän on suuntaavien opintojen harjoittelussa Jokioisten kunnassa. Työtehtävänä on koulukuraattorin työparina toimiminen. Miinan koulu on yksi koulukuraattorin tehtäväalueeseen kuuluvista kouluista. Opinnäytetyö on mahdollista tehdä harjoittelun aikana koulukuraattorintyöhön kiinteästi liittyen.

2.1 Toimintaympäristö ja kohderyhmä

Miinan koulu on Jokioisten kunnan perusopetuksen alakoulu, jossa on liki kolmesataa oppilasta. Tulevia ekaluokkalaisia on nelisenkymmentä. Miltei kaikki

tulevat kouluun esiopetuksen piiristä. Tulevia ekaluokkalaisia tulee kolmesta eri esiopetusryhmästä. Yksi näistä ryhmistä toimii Miinan koulun tiloissa, yksi Mäntypuiston päiväkodissa ja yksi Teerimäen päiväkodissa. Tulevista ekaluokkalaisista tullaan muodostamaan kaksi erillistä perusopetusryhmää. Kummassakin ryhmässä tulee olemaan oppilaita kaikista kolmesta esiopetusryhmästä. Opinnäytetyön kohderyhmänä ovat tulevien ekaluokkalaisten vanhemmat ja luokanopettajat. Vanhempainillat järjestetään koulun tiloissa.

2.2 Nykyiset toimintatavat ja kehittämisen tarve

Miinan koulussa on ollut tapana järjestää kaikille koulutulokkaiden vanhemmille yhteinen vanhempainilta koulun alkua edeltävänä keväänä. Vanhempainillassa ovat käyttäneet alustuspuheenvuoroja sekä koulun että esiopetuksen henkilöstö. Tilaisuus on ollut lähinnä informatiivinen. Koulutulokkaiden ilmoittautumispäivä järjestetään joka kevät koulun tiloissa. Ilmoittautumisia ovat vastaanottamassa koulun rehtori ja opettajat. Tilaisuudessa on mahdollisuus kysellä lapsen koulunkäyntiin liittyvistä asioista. Toukokuun aikana järjestetään esiopettajan, luokanopettajan ja vanhempien välisiä tapaamisia niiden lapsien kohdalla, jotka tarvitsevat mahdollisesti tehostettua tai erityistä tukea koulunkäynnissään.

Syksyllä aloittavien ekaluokkien kokoonpanot ja luokanopettajat varmistuvat vasta kesän aikana. Ensimmäinen luokkakohtainen opettajan ja vanhempien yhteinen tapaaminen on järjestetty vasta syyskuun aikana, jolloin koulu on järjestänyt 1. – 3. luokkien vanhempainillan. Vanhempainillassa on ollut kaikille luokille yhteinen osuus, jossa esitellään koulun henkilöstöä, toimintatapoja ynnä muuta. Yhteisen osuuden jälkeen on siirrytty omiin luokkiin, jossa opettaja on kertonut koulunkäyntiin liittyviä asioita.

Koulun aloitusvaiheessa ei ole aikaisemmin ollut toimintamuotoa, joka mahdollistaisi luokkakohtaisen yhteistyön vanhempien ja opettajan välillä ennen koulunkäynnin alkua. Tällainen toimintamuoto olisi tarpeellinen, sillä jo ennen koulun alkua luodaan pohjaa kodin ja koulun väliselle yhteistyölle ja huoltajien keskinäiselle vuorovaikutukselle. Hyvin alkanut kodin ja koulun välinen yhteistyö on

pohjana oppilaan koko koulunkäynnin ajan. (Metso 2002, 69; Opetushallitus 2010, 34; Opetushallitus 2011, 34).

2.3 Tavoitteet

Tämän opinnäytetyön tavoitteena on yhteistyössä luokanopettajien ja koulukuraattorin kanssa suunnitella ja toteuttaa toiminnallinen tutustumisilta tulevien ekaluokkalaisten vanhemmille ja opettajille. Tutustumisillan tavoitteena on opettajan ja vanhempien keskinäisen tutustumisen ja verkostoitumisen edistäminen sekä myönteisen lähtökohdan luominen kodin ja koulun yhteistyölle. Lisäksi tavoitteena on, että vanhemmat ja opettaja yhdessä määrittelevät millaista kodin ja koulun yhteistyön tulisi olla. Toiminnan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohdiana on kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaan toimiminen.

Lapsi kasvaa ja kehittyy samanaikaisesti sekä kodin että koulun vaikutuspiirissä. Lapsen kokonaisvaltaisen terveen kasvun ja hyvän oppimisen tukeminen edellyttää kodin ja koulun vuorovaikutusta ja yhteistyötä. (Opetushallitus 2004, 20.) Hyvin toimiva koulun ja kodin yhteistyö antaa mahdollisuuden keskinäisen sosiaalisen verkoston kehittymiselle oppilaan kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta vastaavien aikuisten välillä (Opetushallitus 2007). Opettajan ja vanhempien keskinäinen tutustuminen ja verkostoituminen hyvin onnistuessaan tukevat lapsen kasvua, kehitystä ja oppimista. Lasten on todettu pärjäävän koulussa paremmin niin psyykkisesti, sosiaalisesti kuin kognitiivisestikin, kun vanhemmat ja opettaja tekevät yhteistyötä keskenään (Beveridge 2005, 61; Bornstein 2002, 414).

3 KODIN JA KOULUN YHTEISTYÖ

Kodin ja koulun yhteistyö on käsitteenä hyvin laaja ja vaikeasti määriteltävissä. Se pitää sisällään kaikenlaisen yhteydenpidon kodin ja koulun välillä niin oppilaan, luokan, koulun, kunnan kuin lainsäädännön ja tutkimuksenkin tasolla. Usein todetaan, että yhteistyötä pitää olla, mutta sen varsinaiset sisällöt voivat jäädä epäselviksi. (Metso 2004, 117; Opetushallitus 2007, 13). Laeissa ja säädöksissä ei anneta tarkkoja ohjeita ja määräyksiä siitä, miten kodin ja koulun yhteistyötä koulun arjessa tehdään (Kettunen 2007, 41).

”Yhteistyöllä tarkoitetaan yhdessä tapahtuvaa toimintaa yhteisen tavoitteen tai päämäärän saavuttamiseksi” (Metso 2002, 74). Kodin ja koulun yhteistyön tavoitteena on oppilaan terveen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukeminen oppilaan koulunkäynnin aikana (Opetushallitus 2007, 11). Ensisijainen vastuu oppilaan kasvatuksesta, hyvinvoinnista sekä terveestä kehityksestä on oppilaan vanhemmilla ja muilla huoltajilla. Koulu tukee kotien kasvatustehtävää ja vastaa oppilaan kasvatuksesta ja opetuksesta kouluyhteisön jäsenenä. Koulun on oltava yhteistyössä huoltajien kanssa niin, että he voivat osaltaan tukea lastensa tavoitteellista oppimista ja koulunkäyntiä. Yhteisvastuullisen kasvatuksen tavoitteena on edistää lasten ja nuorten oppimisen edellytyksiä, turvallisuutta ja hyvinvointia koulussa. (Lastensuojelulaki 13.4.2007/417; Opetushallitus 2004, 22).

Perusopetuslain (1998/628) kolmas pykälä määrää koulun tekemään yhteistyötä kotien kanssa. Tämä velvoittaa koulun ottamaan huomioon kaikessa toiminnassaan oppilaan huoltajat ja heidän kanssaan tehtävän yhteistyön. (Kettunen 2007, 45). Valtioneuvoston asetuksessa (1435/2001) on säädetty, että perusopetuslaissa tarkoitettu opetus ja kasvatustulee järjestää yhteistyössä kotien ja huoltajien kanssa siten, että jokaiselle oppilaalle annetaan hänen oman kehitystasonsa ja tarpeidensa mukaista opetusta, ohjausta ja tukea. Kodin ja koulun yhteistyö ei saa olla riippuvainen kunkin opettajan aktiivisuudesta ja persoonallisuudesta, vaan se on opettajan velvollisuus ja vanhempien oikeus (Salovaara & Honkonen 2011, 163).

Yhteinen toiminta toteutuu eri kouluissa ja saman koulun sisälläkin vaihtelevasti. Yleisimpiä yhteistyömuotoja ovat olleet vanhempainillat, varttikeskustelut, reissuvihot, lukukausitiedotteet, juhlat ja tapahtumat. (Metso 2002, 68 – 70; Vanhempainliitto 20.7.2001.) Nykyisin yhteydenpitoa kodin ja koulun välillä pidetään lisäksi puhelimella, sähköpostilla ja yhteisillä Internetin sivuilla (Kettunen 2007, 40 – 41).

3.1 Kodin ja koulun yhteistyö esi- ja perusopetuksen nivelvaiheessa

Koulun aloitusvaihe ajoittuu esi- ja perusopetuksen nivelvaiheeseen. Tällä nivelvaiheella tarkoitetaan siirtymävaihetta esiopetuksesta perusopetukseen. Karikoski (2008) määrittelee nivelvaiheen koulun aloittamisen ajanjaksoksi, joka alkaa lapsen esiopetusvuotena ja jatkuu ensimmäisen kouluvuoden ajan. Tämän siirtymävaiheen aikana luodaan perustusta kodin ja koulun väliselle yhteistyölle. Vanhemmille muodostuu kuva omasta paikastaan lapsen koulunkäynnissä ja koulussa. Hyvin alkanut kodin ja koulun välinen yhteistyö on pohjana oppilaan koko koulunkäynnin ajan. (Metso 2002, 69.)

Siniharju (2003) viittaa väitöskirjassaan tutkimuksiin, joiden mukaan vanhemmat ovat kaikkein kiinnostuneimpia kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä lapsensa koulunkäynnin alkuvaiheessa. Vanhempien innokkuutta yhteistyöhön pitäisikin tukea alusta alkaen ja tarjota heille siihen mahdollisuuksia. Koulunkäynnin alkuvaiheessa olisi tärkeää luoda positiiviset asenteet yhteistyötä kohtaan ja pidettävä huoli siitä, että yhteistyö on jatkuvaa. (Siniharju 2003, 2.)

Yhteistyö kodin ja koulun välillä voi alkaa jo ennen ensimmäisen luokan alkua. Vanhempien ja lasten tutustuminen kouluun koulun alkua edeltävänä keväänä on yleistä tänä päivänä. Hyviä kokemuksia on saatu siitä, että opettaja, lapset ja vanhemmat tapaavat kerran tai kaksi jo keväällä. Näissä tapaamisissa opettaja voi antaa vanhemmille neuvoja siihen, millä tavalla vanhemmat voivat tukea lapsensa koulun alkua. Vanhemmat ja lapset voivat puolestaan kysyä koulun alkamiseen liittyviä asioita, jotka askarruttavat mieltä. (Metso 2002, 71.)

Sosiaali- ja terveydenhuollon KASTE -ohjelmaan kuuluvassa Tukevasti alkuun, vahvasti kasvuun -hankkeessa on kehitetty pääkaupunkiseudulle uusia toimintamalleja, joilla voidaan tukea lapsiperheitä. Espoossa on keskitytty erityisesti koulutulokkaiden vanhempien ja koulun välisen yhteistyön vahvistamiseen. Hankkeen väliraportin mukaan Espoossa otetaan laajemmin käyttöön muun muassa ensimmäisen luokan vanhempien tapaamiseen, dialogiseen oman luokan vanhempainiltaan sekä koulutulokastapaamiseen kehitettyjä toimintamalleja. Raportissa todetaan toimintamallien käyttöönoton lisäävän vanhempien osallisuutta tasavertaisena kasvatuskumppanina vanhempien ja eri toimijoiden välisessä yhteistyössä. Myös vanhemmuus ja vanhempien keskinäinen vertais-tuki vahvistuvat. (Väliraportti 6/2010.)

3.2 Luokkatasolla tehtävä yhteistyö

Luokkatasolla tehtävä kodin ja koulun yhteistyö saattaa vanhemmat yhteen ja antaa heille tilaisuuden tutustua toisiinsa. Koulu on luonteva paikka kohdata samanikäisten lasten vanhempia ja jakaa kokemuksia toisten samassa tilanteessa olevien vanhempien välillä. (Tilus 2004,135; Metso 2002, 72.) Luokkatason yhteistyössä vanhemmat ja opettajat voivat jakaa kasvatukseen liittyviä kokemuksiaan ja ongelmiaan toistensa kanssa (Ekebom ym. 2000, 23). Luokkatason yhteistyö vahvistaa luokan yhteisöllisyyttä ja luokan sosiaalisia suhteita (Opetushallitus 2007, 14).

Luokkatason yhteistyö tarjoaa opettajalle vanhempien tuen luokan asioita ratkottaessa (Opetushallitus 2007, 14). Kun ongelmia aletaan selvittää tai kun niiden syntymistä halutaan ehkäistä, toimimista helpottaa ja nopeuttaa se, että lapsen kanssa toimivat aikuiset tuntevat toisensa. Mikäli kanssakäymistä on ollut jo ennen ongelmatilanteita, yhteydenottaminen on luontevaa ja nuoren oireiluun puututaan varhaisemmassa vaiheessa. Tästä syystä vanhempien, opettajien ja muiden lähikasvattajien yhteistyö ja tutustuminen on hyödyllistä jo ennen kuin mitään ongelmia on syntynyt. (MLL 2003, 4.)

Kodin ja koulun yhteistyön sujumiseksi tarvitaan tilaisuuksia, joissa sovitaan yhteisiä pelisääntöjä (Tilus 2004, 135). Tämän lisäksi luokkatasolla olisi tärkeää kartoittaa vanhempien toiveet ja tarpeet yhteistyölle (Opetushallitus 2007, 14).

3.3 Toimiva yhteistyö

Hyvin toimiva koulun ja kodin yhteistyö antaa mahdollisuuden keskinäisen sosiaalisen verkoston kehittymiselle oppilaan kasvusta, kehityksestä ja oppimisesta vastaavien aikuisten välillä (Opetushallitus 2007). Päivittäin tehtävä yhteistyö kodin ja koulun välillä on toimivan ja hyvän yhteistyön perusta. Yhteistyö on sitä parempaa, mitä luottamuksellisempaa ja tiiviimpää se on. (Kettunen 2007, 41.)

Kodin ja koulun yhteistyö on tärkeää lapsen koulunkäynnin kaikissa vaiheissa esiopetuksesta toiselle asteelle asti. Sen avulla tuetaan lapsen oppimista, kasvua ja koulunkäyntiä. (Suomen Vanhempainliitto 2011.) Toimivalla kodin ja koulun yhteistyöllä on havaittu olevan monia myönteisiä vaikutuksia. Se vaikuttaa positiivisesti oppilaiden koulumenestykseen, kotiläksyjen tekemiseen sekä heidän asenteeseen koulutyötä kohtaan. Yhteistyöllä on myönteisiä vaikutuksia koulun ja luokan ilmapiiriin. (Launonen ym. 2004, 97.) Sillä voidaan tukea sekä opettajan opetusta että myös vanhempia heidän kasvatustehtävässään (Kari-
koski 2008). Voidakseen tukea lapsensa koulunkäyntiä, vanhemmat tarvitsevat tietoa koulun opetuksen ja kasvatuksen tavoitteista, työskentelytavoista ja oppimisesta (Metso 2002, 70). Tiivis yhteistyö kodin ja koulun välillä antaa huoltajille mahdollisuuden tutustua koulun toimintaan ja olla mukana valinnoissa ja päätöksissä, jotka koskevat oppilaan opetusta, oppimista ja koulunkäyntiä (Tilus 2004, 134).

Koulun tulee olla aloitteellinen ja aktiivinen kodin ja koulun yhteistyön käynnistämisessä. Vanhempien osallistumiseen kodin ja koulun yhteistyöhön vaikuttaa merkittävästi se, millaisia ovat koulun tarjoamat yhteistyömahdollisuudet. Huoltajien edellytykset osallistua yhteistyöhön lisääntyvät, jos he saavat riittävästi tietoa opetussuunnitelmista, opetuksen järjestämisestä ja koulun käyttämisestä käsitteistä. (Tilus 2004, 134–135).

Parhaimmillaan koulu voi tarjota vanhemmille monenlaisia mahdollisuuksia osallistua lapsensa koulunkäyntiin ja koulun toimintaan. Koulu voi vaikuttaa myönteisen vuorovaikutuksen syntyyn varmistamalla riittävät voimavarat ja henkilöstön ajankäytön yhteistyölle. Tärkeää on myös se, miten vanhemmat otetaan koulussa vastaan ja missä heitä tavataan. On tärkeää, että vanhemmat voivat kokea itsensä tervetulleiksi koulun toimintaan. Koulun on hyvä panostaa myös yhteistoiminnan ympäristöön ja luotava viihtyisä tila yhteisille tapaamisille. (Opetushallitus 2007.)

Vaikka yhteistyön sisältöjä voidaan suunnitella yhdessä vanhempien kanssa, tulee yhteistyön puitteet ja tilat luoda koulun toimesta. Rehtorin tehtävänä on luoda suuntaviivoja yhteistyön luomiseen. Opettajat ja koulun muu henkilökunta ovat tärkeässä roolissa yhteistyön käynnistäjinä ja toteuttajina. Ilmapiirin tulisi viestittää vanhemmille, että koulu on halukas tekemään yhteistyötä ja pitää vanhempia arvokkaina yhteistyökumppaneina. (Metso 2002, 70.)

Koulun tulee olla aktiivinen ja aloitteellinen kodin ja koulun yhteistyön toteuttamisessa, mutta myös vanhemmilla on vastuunsa yhteistyön onnistumisessa. On tärkeää, että vanhemmat ovat kiinnostuneita lastensa koulunkäynnistä ja koulusta, pitävät yhteyttä lastensa opettajaan ja kouluun sekä osallistuvat vanhempainiltoihin ja -vartteihin ja vanhempaintoimintaan. (Suomen Vanhempainliitto 2001.)

Koulun yhteydenotto koteihin on painottunut oppilaan koulunkäyntiin liittyvien ikävien ja vaikeiden asioiden käsittelyyn. Opettajat ottavat yhteyttä koteihin pääasiassa silloin kun oppilaalla on jotakin ongelmia koulunkäynnissään. Jos opettajan ja vanhempien välinen yhteistyö on alkanut positiivisissa merkeissä, myös ongelmista puhuminen on helpompaa. On myös hyvä muistaa, että jokainen oppilas on hyvä jossakin, menestyy jossakin tai on jollakin tavalla merkityksellinen luokkayhteisölleen. Olisi tärkeää että huoltajat kuulisivat myös myönteisiä asioita lapsensa koulun käynnistä. Tällöin avoimen ja hyvän yhteistyön syntyminen olisi helpompaa. (Metso 2002, 72 ; Ekebom ym. 2000, 23.)

3.4 Vanhempainillat

Vanhempainillat ovat luonteva tilaisuus tutustumiselle ja verkostoitumiselle (MLL 2003). Koulun järjestämät vanhempainillat voivat olla sekä koko koulun yhteisiä että luokkien omia tilaisuuksia. Koko koulun yhteisiä vanhempainiltoja järjestetään yleensä kerran tai kaksi vuodessa. Vanhempainiltojen rakenne, sisällöt ja toimintatavat vaihtelevat kouluittain. Koko koulun yhteisissä vanhempainilloissa käsiteltävät asiat ovat yleensä kaikille yhteisiä, eivätkä koske pelkästään tiettyjä luokkia tai ryhmiä. Usein kouluissa järjestetään koulunsa aloittavien ekaluokkalaisten vanhemmille oma yhteinen vanhempainilta. (Kettunen 2007, 42.)

Yhteisten vanhempainiltojen lisäksi kouluilla järjestetään luokkakohtaisia vanhempainiltoja, jossa käydään tarkemmin läpi juuri kyseistä luokkaa koskevia asioita. Keskustelu pienemmässä ryhmässä on helpompaa kuin koulun yhteisissä vanhempainilloissa, joissa osallistujia määrä voi olla suuri. (Kettunen 2007, 42.)

Luokkakohtaiset vanhempainillat ovat niitä tilaisuuksia, joissa vanhempien on mahdollisuus tutustua sekä opettajaan että lastensa luokkatovereiden vanhempiin ja keskustella heidän kanssaan. Siniharju toteaa tutkimuksessaan, että vanhemmat osallistuvat oman luokan tilaisuuksiin huomattavasti enemmän kuin koko koulun vanhempainiltoihin. (Siniharju 2003, 103.)

Onnistunut vanhempainilta edellyttää hyvää suunnittelua, riittävän ajoissa tapahtuvaa tiedottamista sekä taitoa toimia aikuisten kanssa. Vanhempainiltojen olisi hyvä olla toimintatavoiltaan vuorovaikutteisia ja monipuolisia. Vanhempien toiveita vanhempainiltojen sisällöistä ja toteuttamistavoista tulisi kysyä. (Suomen vanhempainliitto 2011.)

Vanhempainiltoihin voidaan kutsua muitakin oppilaan lähipiiriin kuuluvia ihmisiä. Mukaan voidaan pyytää niitä ihmisiä, joiden kanssa lapsi on tekemisissä päivittäin tai viikoittain, kuten nuoriso-ohjaajia tai harrastusten valmentajia, tai niitä ihmisiä, joita nuori kohtaa harvemmin, mutta joilla on keskeinen rooli ongelmati-

lanteissa, kuten koulupoliisi, koulukuraattori, sosiaalityöntekijä ja terveydenhoitaja. (MLL 2003, 4.)

Valkosen (2010, 2) tutkimuksen mukaan vanhemmat toivoivat vanhempainiltoihin lisää yhteistä keskustelua lapsen kasvatukseen liittyvistä teemoista sekä mahdollisuuksia vanhempien keskinäiseen vertaistukeen. Markus Torkkelin (2001, 138) tutkimuksessa koulutulokkaiden isät näkivät yhtenä yhteisten vanhempainiltojen päämääränä muiden vanhempien tapaamisen. Erityisesti he mainitsivat tutustumisen lapsen luokkatovereiden vanhempiin sekä keskustelun heidän kanssaan. Tavoitteeksi nähtiin lisäksi yhteisöllisyyden kokemusten tuottaminen ja yhteishengen luominen.

3.5 Yhteistyön haasteita

Kodin ja koulun välisessä yhteistyössä opettajalla on perinteisesti ollut asemastaan ja ammatillisesta asiantuntijuudestaan johtuva valta-asema (Metso 2004, 32). Opettajan työssä on perinteisesti korostunut tehtävien hoito itsenäisesti. Kodin ja koulun yhteistyössä vanhempien toimiminen tasavertaisina toimijoina voi tuntua vieraalta sekä opettajista että vanhemmista. Opettajat saattavat kokea vanhempien osallistumisen koulun kehittämiseen ja toimintaan uhkana. Vanhemmista voi tuntua oudolta, että heidän mielipidettään kysytään opetukseen liittyvissä asioissa. (Metso 2002, 73.)

Metso (2004, 101) toteaa kodin ja koulun välistä vuorovaikutusta koskevassa tutkimuksessaan, että lasten koulunkäynti aktivoi vanhempien omat koulukokemukset. Metson (2004, 103) tutkimuksessaan haastattelemat vanhemmat kertoivat koulumuistoistaan, joissa opettaja muistettiin useimmiten etäisenä ja ankarana auktoriteettina. Näissä koulumuistoissa tuli esiin selvästi opettajan ja oppilaan hierarkkinen suhde.

Vanhempainillat ovat perinteisesti toistaneet samaa kaavaa. Vanhemmat asetuvat istumaan oppilaiden paikalle ja opettaja omalle paikalleen luokan eteen. Illan sisällön ja kulun on määritellyt opettaja. Tällaisissa vanhempainilloissa vanhemmat ovat pikemminkin olleet toiminnan objekteja kuin aktiivisia toimijoita.

ta. Edellä kuvattua vanhempainillan mallia olisi hyvä muuttaa. Metso (2002, 71) ehdottaa, että vanhempainillan mallia voi uudistaa esimerkiksi pitämällä vanhempainillan muualla kuin luokkahuoneessa tai vaihtamalla luokkahuoneen järjestystä. Valmistelun ei tarvitse aina olla opettajan tehtävä. Sen voisi tehdä joskus vanhemmatkin. Yhteistyö vanhempainilloissa ja muissa koulun tilaisuuksissa voisi olla puhumisen, kuuntelemisen ja keskustelun lisäksi yhteistä tekemistä. (Metso 2002, 71.)

Vanhemmat ovat keskenään erilaisia. Toiset kaipaavat enemmän toimintaa, toiset tietoa. Opettajalle haasteellista on valita sellaisia yhteistyömuotoja, jotka palvelisivat kaikkia vanhempia. (Metso 2002, 70.) Opettajan tehtäviin kuuluu yhteistyö koko luokan vanhempien kanssa. Tämä voi vaikuttaa ajankäyttöön yksittäisen perheen kanssa (Opetushallitus 2007, 14).

Vanhempien suhde lapseen on tunteiden sävyttämää, opettajan suhde oppilaaseen on etäisempi (Metso 2002, 70). Oppilaan koulunkäynti ei aina suju toivottulla tavalla. Opettajan eteen saattaa tulla ongelmallisia tilanteita, jolloin kodin ja koulun yhteistyö vaatii opettajalta erityistä ammattitaitoa. Huoltajan ensireaktiot opettajan esiin tuomiin ongelmiin voivat olla puolustavia ja torjuvia. Huoltajilla voi olla voimakas halu puolustaa omaa lastaan. Oppilaan ja koko luokkayhteisön edun mukaista on, että keskustellen ja yhteistyötä tehden asiassa päästään eteenpäin. (Ekebom ym. 2000, 24.)

Koulun henkilökunnalla on oma ammattisanastonsa, joka vanhemmista voi tuntua vieraalta. Kodin ja koulun välisessä vuoropuhelussa on tärkeää, että keskustelu käydään sellaisella kielellä ja tavalla, johon kaikki voivat osallistua ja olla tasavertaisesti mukana. (Metso 2002, 73; Suomen Vanhempienliitto 2011.)

Koulun aloitusvaiheessa vanhemmat ovat yleensä erittäin kiinnostuneita lapsensa koulunkäyntiin ja kouluun liittyvistä asioista (Metso 2002, 68). Tyytyväisyys kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön on tutkimusten mukaan suurinta vuosiluokilla 1-6. Ylemmillä luokilla sekä yhteistyö että tyytyväisyys vähenivät nopeasti. (Launonen 2004, 92.) Myös koulun toimintakulttuuri ja asenteet vai-

kuttavat siihen, minkälaisiksi suhteet vanhempiin muodostuvat (Metso 2002, 68 – 70).

Vanhempien pois jääminen vanhempainiloista nähdään kouluissa usein vanhempien ongelmana tai vikana. Mannerheimin Lastensuojeluliiton ASK projektissa kartoitettiin kyselytutkimuksella yläasteiden vanhempainiltoja eri puolilla Suomea. Kouluille lähetettyyn kyselylomakkeeseen vastasi noin 100 yläastetta. Suurimmiksi ongelmiksi koulun ja kodin yhteistyössä mainittiin vanhempien passiivinen osallistuminen koulujen toimintaan ja etenkin niiden vanhempien, joiden lapsilla on ongelmia kouluissa. Myös välinpitämättömyys koulua ja yhteistyötä kohtaan nousi esille. (MLL 2003.)

Metso (2004, 125) toteaa tutkimuksessaan, ettei ole yläasteen oppilaiden vanhempia haastatellessaan tavannut yhtään vanhempaa, joka ei olisi ollut kiinnostunut lastensa koulunkäynnistä ja pitänyt sitä tärkeänä. Haastateltavina oli myös sellaisia vanhempia, jotka eivät olleet osallistuneet vanhempainiltoihin. Osalla vanhemmista ei ollut mahdollisuutta osallistua vanhempainiltoihin työn, perhetilanteen tai sairauden vuoksi. Metson (2004, 125) mukaan on aiheellista tarkastella myös sitä, onko koulun toimintakulttuurissa jotakin sellaista, joka vähentää tai ehkäisee vanhempien halua osallistua vanhempainiltoihin.

Kodin ja koulun yhteistyön toimintatavat tarvitsevat uudistamista (Launonen ym. 2004, 92). Koulun haasteena onkin löytää sellaisia toimintatapoja, jotka motivoisivat toimimaan yhdessä koko perusopetuksen ajan. Ratkaisevaa näyttäisi olevan se, koetaanko kodin ja koulun yhteistyö perheen ja opettajan arkea kannattelevana vai raskauttavana ilmiönä. (Launonen 2004, 92.) Koulun olisikin löydettävä uusia toimintakulttuurimalleja yhteistyön pohjaksi, jotta erilaiset vanhemmat saataisiin mukaan toimimaan yhteistyöhön koulun kanssa (Launonen & Pulkkinen 2004, 36).

Mannerheimin Lastensuojeluliiton ASK-projektissa etsittiin uusia menetelmiä siihen, miten kodin ja koulun yhteistyöllä voitaisiin tukea lapsen ja nuoren tervettä kasvua. Kodin ja koulun yhteistyössä nähtiin keskeisinä erityisesti ne nivelkohdat, joihin vanhemmat suurimmalla todennäköisyydellä osallistuvat. Näitä

ovat perusopetuksen ensimmäinen, kolmas ja seitsemäs luokka-aste ja näiden vuosiluokkien ensimmäiset vanhempainillat ja tapaamiset. (MLL 2003, 4.)

4 BRONFENBRENNERIN EKOLOGINEN TEORIA

Kodin ja koulun välistä yhteistyötä voidaan tarkastella Bronfenbrennerin (1979) ekologisen teorian pohjalta. Teoria perustuu näkemykseen, jonka mukaan ihminen kehittyy vuorovaikutuksessa ekologisen ympäristönsä kanssa. Bronfenbrenner kuvaa ihmisen ekologista ympäristöä erilaisina sisäkkäisinä järjestelminä, joiden keskiössä on kehittyvä yksilö. Hän on nimennyt kehittyvän yksilön kanssa vuorovaikutuksessa olevat järjestelmät mikro-, meso-, ekso- ja makrosysteemeiksi. (Bronfenbrenner 1979, 3.)

Mikrosysteemi on lapsen välitön kasvuympäristö, jossa lapsi toimii vuorovaikutuksen aktiivisena osapuolena (Bronfenbrenner 1979, 3). Lapsen varhaisin kasvuympäristö on koti. Myöhemmin lapsen kasvun ja kehityksen kannalta merkittäviksi mikrosysteemeiksi tulevat päivähoido, esiopetus, koulu ja lapsen muut toimintaympäristöt. (Bronfenbrenner 1979, 22.)

Mesosysteemi rakentuu lapsen mikrosysteemien välisistä suhteista. Kaikki ne kasvuympäristöjen väliset suhteet, joissa lapsi on osallisena jollain tavoin, sisältyvät mesosysteemiin. Esimerkiksi vanhempien ja opettajan välinen yhteistyö tapahtuu mesosysteemissä. Bronfenbrenner korostaa eri mikrosysteemien, tässä yhteydessä kodin ja koulun, vuorovaikutuksen olevan merkittävä yksilön kasvun ja kehityksen prosessissa. (Bronfenbrenner 1979, 3.) Kasvatus nähdään lapsen kasvuympäristöissä toimivien aikuisten yhteistyöprosessina (Hujala-Huttunen & Nivala 1996, 21). Yhteistyön toimivuus mesosysteemissä on lapsen terveen kasvun ja kehityksen kannalta yksi keskeisimmistä tekijöistä (Hujala ym. 1998, 18–19).

Eksosysteemi rakentuu mikro- ja mesosysteemejä laajemmista lapsen kasvu- ympäristön järjestelmistä, joihin lapsi ei aktiivisesti osallistu, mutta jotka vaikuttavat lapsen arkeen. Tällaisia tekijöitä ovat esimerkiksi vanhempien työpaikat ja sisarusten luokahuoneet. (Bronfenbrenner 1979, 25.) Huttusen (1985) mukaan eksosysteemiin kuuluvat myös vanhempien sosiaalinen verkostoituminen (Huttunen 1985, 6).

Kasvuympäristöjen uloimman kehän muodostaa makrosysteemi. Se määrittää mikro-, meso- ja eksosysteemien reunaehdot. Makrosysteemiin kuuluvat esimerkiksi kulttuuri, yhteiskunnan palvelujärjestelmät sekä lait ja asetukset (Bronfenbrenner 1979, 258; Hujala ym. 1998, 20.)

4.1 Kasvatuskumppanuus

Toimiva kodin ja koulun välinen yhteistyö on parhaimmillaan kasvatuskumppanuutta (Tilus 2004, 135). Kasvatuskumppanuus rakentuu osapuolten tutustumisen, verkostoitumisen ja yhteistyöhön sitoutumisen kautta (Terveysten ja hyvinvoinnin laitos 2012). Kasvatuskumppaneina koti ja koulu tietoisesti sitoutuvat ja toimivat lapsen kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemiseksi (Kaskela & Kekkonen 2006). Toimivan kodin ja koulun välisen yhteistyön ja kasvatuskumppanuuden lähtökohtia ovat kuuleminen, kunnioitus ja arvostaminen, tasavertaisuus ja luottamus (Kaskela & Kekkonen 2006, 17 - 18 ; Opetushallitus 2007, 11).

Yhteistyö alkaa kuulemisesta. Kuuleminen ilmenee aitona kiinnostuksena toisen ihmisen ajatuksia kohtaan ja kykyä ottaa toisen osapuolen viestejä vastaan. Kuulluksi tulemisen kokemus on erityisen tärkeä kodin ja koulun ensimmäisissä tapaamisissa ja lapsen koulunaloituksen yhteydessä. Kunnioittava, keskustele-va ilmapiiri luo kohtaamiseen myönteisyyden ja avoimuuden ilmapiiriin. (Opetushallitus 2007,11; Vanhempainliitto 2011b.)

Kunnioitus ilmenee kaikkien yhteistyöhön osallistuvien osapuolien arvostamisena ja hyväksymisenä. Kunnioitus ilmenee vanhempien ja koulun henkilökunnan mahdollisuutena kertoa oma näkemyksensä. Erityisen tärkeää ja haasteellista kunnioituksen ilmapiiriin ylläpitäminen on tilanteissa, joissa koulun ja kodin arvoja ja kokemusmaailmat tai kulttuurit ovat kaukana toisistaan. (Vanhempainliitto 2011b.)

Opettajan ja vanhempien välisen yhteistyön tulee perustua tasavertaisuuteen. Tasavertaisessa yhteistyössä opettaja ja vanhemmat kohtaavat tasa-arvoisina aikuisina. Molempien näkökannat ovat arvokkaita ja tulevat kuulluksi. (Metso

2002, 70.) Kummallakin osapuolella on omalta osaltaan asiantuntemusta, jota yhteistyössä tarvitaan. Vanhempi tuntee lapsensa yksilönä, opettaja luokka- ja kouluyhteisön jäsenenä, oppilaana. Vanhempien tulee tuntee, että heidän yhteydenottonsa kouluun ovat tervetulleita ja heidän mielipiteitään arvostetaan. Opettajan puolestaan tulee tuntee, että vanhemmat arvostavat hänen työtään. Tasavertaisen keskustelun avulla rakennetaan yhteistä ymmärrystä. (Metso 2002, 70; Vanhempainliitto 2011 b.)

Luottamus on kodin ja koulun yhteistyön kivijalka (Kettunen 2007, 39). Luottamus rakentuu arjen kohtaamisissa, yhteisissä keskusteluissa ja toiminnassa (Vanhempainliitto 2011 b). Luottamuksen rakentumiseksi tarvitaan ensimmäisissä tapaamisissa selkeiden pelisääntöjen ja tavoitteiden luomista siitä, mitä yhteistyöltä odotetaan ja millaisia yhteistyömuotoja kehitetään (Tilus 2004, 135).

5 TOIMINNALLISET MENETELMÄT

Toiminnallisilla menetelmillä voidaan laajasti tarkoittaa kaikkia tekemiseen ja toimintaan perustuvia toiminnallisia harjoituksia, joiden pyrkimyksenä on aktiivoida ja kehittää yksilön ja ryhmän toimintaa ja oppimista. Toiminnalla tarkoitetaan myös fyysisen tekemisen tuottamaa ajatuksellista toimintaa. Toiminnallisissa menetelmissä uskotaan yksilön ja ryhmän kykyyn itse ratkaista ongelmiaan ja kehittää omaa toimintaansa. (Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 30.)

Toiminnalliset menetelmät käsitteenä on tullut tunnetuksi Jacob Morenon kehittämistä teorioista ja psykodraaman menetelmistä, joilla pyritään yksilön ja yhteisön hoitamiseen ja kehittämiseen niin, että ihmisen spontaanisuus ja luovuus voivat toteuta mahdollisimman suuressa määrin. Psykodraaman menetelmiä ovat esimerkiksi päähenkilökeskeinen psykodraama, ryhmäkeskeinen sosiodraama, sosiometria ja ryhmäpsykoterapia. (Janhunen & Sura 2005, 7; Aitolehti & Silvola 2008, 11.)

Taidelähtöisiä luovia toiminnallisia menetelmiä ovat mm. kuvallinen ilmaisu, musiikki, tanssi, draama, sanataide, luovakirjoittaminen ja yhteisöteatteri (Nietosvuori 2008, 135). Taidelähtöisten menetelmien avulla pyritään rikastamaan arkista kanssakäymistä, saamaan aistit ja mieli liikkeeseen sekä houkuttelemaan esiin kokemuksia ja tunteita (Sosiaaliportti 2011a).

Toiminnalliset menetelmät perustuvat enemmän toimintaan ja vähemmän puhumiseen. Toiminnallisten menetelmien avulla voidaan saada asioihin uusia näkökulmia ja käsitellä myös asioita, joista on vaikea puhua. Ne sopivat erityisen hyvin ryhmämuotoiseen työskentelyyn. Sanoja tarvitaan työskentelyn purkamisessa ja jaettaessa kokemuksia muiden toimijoiden kanssa. (Sosiaaliportti 2011b.)

Tässä opinnäytetyössä käytetään tutustumiseen soveltuvia toiminnallisia menetelmiä. Tällaisia menetelmiä ovat esimerkiksi tutustumis-, vuorovaikutus- ja nimileikit. Tarkoituksena on saada ryhmän jäsenet tutustumaan toisiinsa. Tutustumismenetelmät auttavat rentoutumaan ja poistavat alkujännitystä (Leskinen

2009, 21; MLL 2012). Niiden avulla luodaan leppoisa ja turvallinen ilmapiiri, jolloin ihmisten on helpompi kertoa itsestään ja ajatuksistaan (Piispanen 2003, 5). Näiden menetelmien avulla voidaan myös lähestyä uusia asioita, joihin ryhmän on tarkoitus paneutua (MLL 2012). Kirjoja, oppaita ja nettilinkkejä, joissa annetaan vinkkejä erilaisista tutustumiseen sopivista menetelmistä, on tarjolla runsaasti. Tässä opinnäytetyössä on käytetty ideoinnin lähteenä esimerkiksi Kopakkalan (2008), Leskisen (2009), Hyppösen & Linnossuon (2004) ja Piispanen (2003) toiminnallisia menetelmiä kuvaavia kirjoja.

5.1 Ryhmän ohjaaminen

Ryhmä muodostuu kahdesta tai useammasta henkilöstä. Ryhmälle tunnusomaisia piirteitä ovat vuorovaikutus, tietty koko ja yhteinen tavoite. Ryhmän koontumiselle ja toiminnalle on jokin tietty tarkoitus. (Niemistö 2000, 181; Kataja, Jaakkola & Liukkonen 2011, 15.) Jokainen ryhmä on erilainen. Ohjaajan tehtävä on toimia kunkin ryhmän ja sen jäsenten tarpeiden mukaisesti. Ryhmässä voi milloin tahansa tapahtua jotakin ennalta arvaamatonta. Ohjaajan on varauduttava tähän, sillä hän on joka tilanteessa vastuussa ryhmän toiminnasta.

Ei ole olemassa kahta samanlaista ohjaajaa ja ohjaustapaa. Jokainen ohjaaja toimii eri tavoin ja omalla persoonallisella tyyllillään. (Niemistö 2000, 181 – 183.) Jokaisen ohjaajan on kuitenkin aina muistettava, miksi ryhmä on perustettu, mikä sen tehtävä on ja mikä on ryhmän toiminnan tavoite (Kaukkila & Lehtonen 2007, 15).

Ryhmän ohjaaja on vastuussa ryhmän ilmapiiristä. Hänen tulee pyrkiä luomaan turvallinen ilmapiiri, jossa jokaisen ryhmän jäsenen on hyvä olla. (Kataja ym. 2011, 27; Niemistö 2000, 180.) Ohjaajan tulee kohdella kaikkia ryhmän jäseniä tasapuolisesti ja kunnioittaa jokaisen mielipiteitä ja ajatuksia. Ohjatessaan ryhmää hänen tulee antaa tilaa ryhmän jäsenille ja huolehtia siitä, ettei ketään tunne oloaan liian ahdistavaksi. (Kaukkila & Lehtonen 2007, 62 - 63.) Turvallisessa ilmapiirissä jokainen uskalttaa olla oma itsensä ja ilmaista omat tarpeensa, tunteensa ja ajatuksensa. Leikin lasku ja huumori turvallisessa ilmapiirissä ovat

hyvän ilmapiirin ja ryhmän toiminnan kannata tärkeitä. (Rovio, Lintunen & Salmi 2009, 179.)

6 PROSESSIN KUVAUS

Tammikuussa 2011 tapahtui yhteydenotto Miinan koulun rehtoriin Jari Sillanpäähän ja sovittiin opinnäytetyötä koskevan palaverin ajankohdaksi 14.1.2011. Palaverissa opinnäytetyöntekijä kertoi ajatuksiaan opinnäytetyön aiheesta ja tiedusteli alustavasti, voisiko koulu toimia työelämän yhteistyökumppanina. Rehtori totesi koulun ja kodin yhteistyössä olevan aina kehitettävää, vaikka tietääkin, että se ei koskaan tule olemaan kaikkia osapuolia tyydyttävää. Pienikin liikahdus positiiviseen suuntaan on hänen mielestään tervetullutta. Tapaamisen lopuksi sovittiin, että opinnäytetyö voidaan tehdä Miinan koululla, jos se tulevien ekaluokkalaisten opettajille ja koulukuraattorille sopii.

Ennen yhteydenottoa tulevien ekaluokkalaisten opettajiin ja koulukuraattoriin alkoi opinnäytetyön työstäminen. Perehtyminen aiheeseen liittyvään kirjallisuuteen toi vahvistuksen uusien toimintamuotojen tarpeellisuudesta ja tuotti erilaisia ideoita vanhempainiltojen järjestämiseen. Henkilökohtainen innostus ja motivaatio uusien toimintamuotojen kehittämiseen kasvoivat.

Huhtikuun alussa oli tapaaminen luokanopettaja Pirjo Perälän kanssa. Opinnäytetyön tekijä kertoi ideoistaan. Uusien toimintamuotojen kehittämistä perusteltiin sillä, että lapsen terveen kehityksen, kasvun ja oppimisen kannalta on tärkeää, että kaikki lapsen kasvuympäristöön kuuluvat aikuiset tuntevat toisensa ja tekevät hyvää ja toimivaa yhteistyötä. On tärkeää, että ensimmäinen kohtaaminen opettajan ja vanhempien välillä tapahtuisi positiivisissa merkeissä.

Opinnäytetyön tekijä ehdotti, että hän toimisi tutustumisillan ohjaajana ja tutustumisilta toteutettaisiin toiminnallisin menetelmin. Toimiminen ohjaajana mahdollistaisi opettajan ja vanhempien tasavertaisen kohtaamisen ja toimintaan osallistumisen illan aikana. Tämä antaisi kasvatuskumppanuudella hyvän lähtökohdan. Lisäksi ehdotettiin, että koulukuraattori voisi osallistua kehittämistyöhön. Opinnäytetyön tekijä toimii harjoittelujaksollaan koulukuraattorin työparina.

Pirjo Perälä oli halukas kehittämistyöhön ja piti alustavia suunnitelmia hyvinä ja toteuttamiskelpoisina. Sovittiin, että toisen ekaluokan opettajalta Johanna Jul-

kuselta ja koulukuraattori Niina Sakkiselta kysytään, tulevatko he mukaan kehittämistyöhön. Sovittiin, että pidetään yhteinen aloituspalaveri kevään aikana. Samana päivänä opinnäytetyön tekijä otti puhelimitse yhteyttä koulukuraattori Nina Sakkiseen ja tiedusteli hänen osallistumishalukkuuttaan. Niina Sakkinen oli asiasta kiinnostunut ja piti sitä tärkeänä. Hänen mielestään olisi hienoa tавata kaikki tulevien ekaluokkalaisten vanhemmat jo ennen koulun alkua ja luoda näin pohjaa hyvälle yhteistyölle. Kenelle lapselle tahansa voi tulla jossakin vaiheessa eteen vaikeuksia tai ongelmia koulunkäynnissä, kotona tai oman kasvunsa kanssa. Tällöin koulukuraattorin tuki ja ohjaus on tarpeellista.

Niina Sakkisen mielestä vanhempainiltojen suunnittelu ja toteutus voitaisiin hyvin tehdä työparina koulukuraattoriharjoittelun aikana. Opinnäytetyön aihe nivoutuu kiinteästi koulukuraattorin toimenkuvaan. Koulukuraattorin tehtäviin kuuluu kodin ja koulun yhteistyön kehittäminen ja oppilaan tukiverkostojen vahvistamisen. Sovittiin, että opinnäytetyön tekijä toimii ensimmäisellä kerralla vanhempainiltojen ohjaajana. Koulukuraattori voisi olla jatkossa tällaisten tilaisuuksien alullepanija ja ohjaaja.

6.1 Aloituspalaveri ja ensimmäisen kutsukirjeen lähettäminen

Pirjo Perälä kertoi Johanna Julkuselle kehittämissuunnitelmista. Johanna Julkunen lupasi tulla hankkeeseen mukaan. Kaikille sopiva ajankohta aloituspalaverille oli vasta toukokuun puolivälissä. Aloituspalaveri pidettiin 12.5.2011 klo 14.00 Miinan koululla. Palaverissa paikalla olivat mukana luokanopettajat Pirjo Perälä ja Johanna Julkunen sekä koulukuraattori Niina Sakkinen ja tämän opinnäytetyön tekijä.

Opinnäytetyön tekijä aloitti palaverin kertaamalla opinnäytetyönsä aiheen ja ajatukset sen toteuttamisesta. Käytyjen keskustelujen ja sovittujen asioiden kertaaminen oli tärkeää. Tämä oli ensimmäinen kerta, kun kaikki kehittämistyöhön osallistuvat olivat yhtä aikaa läsnä. Kertaamisella varmistettiin, että kaikki ovat tietoisia siitä, mitä ollaan tekemässä ja miksi.

Opinnäytetyön tekijä esitti ajatuksen, että järjestettäisiin kolme vanhempainiltaa kuukauden välein, josta ensimmäisen illan tarkoituksena olisi vain tutustuminen, toisen kodin ja koulun yhteistyöhön ja vanhempien verkostoitumiseen liittyvät toiveet ja kolmannella kerralla mietittäisiin yhdessä yhteistyön toimintatapoja. Keskustelun aikana kävi ilmi, että koululla on ollut tapana järjestää yhteinen vanhempainilta noin kuukauden kuluttua koulun alkamisesta. Kolmen vanhempainillan ja koulun yhteisen illan järjestäminen kahden kuukauden aikana tuntui liian paljolta sekä vanhempien että opettajien kannalta. Lisäksi opinnäytetyön ja harjoittelun aikataulu on sellainen, että opinnäytetyön toiminnalliset osuudet olisi hyvä olla toteutettu syyskuun loppuun mennessä. Keskustelun päätteeksi alkuperäisestä ajatuksesta luovuttiin ja päätettiin tässä vaiheessa keskittyä tutustumisillan ja vanhempien kahvitilaisuuden suunnitteluun.

Suunnittelu aloitettiin aikataulujen sopimisesta. Päätettiin, että Pirjo Perälän luokan (1B) vanhemmat kutsutaan tutustumisiltaan 9.8. klo 18.00 ja Johanna Julkusen luokan (1A) vanhemmat kutsutaan tutustumisiltaan 11.8. klo 18.00. Seuraavaksi keskusteltiin kutsukirjeiden lähettämisestä. Katsottiin hyväksi lähettää kaksi eri kutsua. Ensimmäinen kutsukirje lähetetään esiopetuksen kautta niille vanhemmille, joiden lapset ovat esiopetuksessa. Toinen kirje, joka samalla toimii muistutuskirjeenä, lähetetään viikkoa ennen tutustumisiltaa. Kirje lähetetään postitse jokaiselle tulevan ekaluokkalaisten huoltajalle. Sovittiin, että opinnäytetyön tekijä laatii kutsukirjeet ja hyväksyttää ne ennen lähettämistä luokanopettajilla, rehtorilla ja koulukuraattorilla. Kirjeet toimitetaan opinnäytetyön tekijän toimesta esiopetusryhmän opettajille viikolla 21. Toinen kirje lähetetään viikolla 31.

Pohdittiin sitä, mainitaanko opinnäytetyön tekeminen jo kirjeessä. Keskustelun jälkeen päätettiin, että kutsukirjeissä ei mainita vielä opinnäytetyötä, sillä haluttiin korostaa tutustumisillan olevan koulun koolle kutsuma ja järjestämä tilaisuus. Opinnäytetyöstä kerrotaan viimeistään tutustumisiltojen alussa. Tämän jälkeen aloitettiin keskustelu tutustumisillan sisällöstä. Tutustumisillan ohjelmaa suunniteltaessa hyödynnettiin palaveriin osallistujien omia kokemuksia erilaisista vanhempainilloista. Tulevien ekaluokkalaisten vanhempien asemaan asettu-

mista edesauttoi koulukuraattori Niina Sakkisen oma elämäntilanne. Hän itse oli sillä hetkellä tulevan ekaluokkalaisten vanhempi ja tuns useita tutustumisillan kohderyhmään kuuluvia vanhempia. Tutustumisiltaa suunniteltaessa kysyttiin palaverin aikana useasti Niina Sakkiselta, miltä hän luulisi vanhemmista tuntu-
van, jos tehtäisiin niin tai näin.

Tutustumisillan ohjelmaa suunniteltiin pääpiirteissään. Opinnäytetyön tekijä ehdotti, että tutustumisillat toteutetaan toiminnallisilla menetelmillä. Luokan ensimmäinen vanhempainilta on useimmiten tapana aloittaa nimikierroksella, jolloin jokainen sanoo vuoronperään sekä oman että lapsensa nimen. Opinnäytetyön tekijän kokemuksen mukaan osa vanhemmista kokee tässä tilanteessa olonsa kiusalliseksi. Muiden nimet eivät jää mieleen, kun he jännittävät omaa vuoroaan. Kun oma vuoro lopulta tulee, täytyy keskittyä tarkasti, että muistaa mitä sanoo. Nimien muistamista vaikeuttaa myös se, että ne sanotaan nopeasti toinen toistensa perään. Toiminnallisten menetelmien uskotaan tekevän tutustumistilanteesta miellyttävämmän ja antoisamman. Opinnäytetyön tekijä esitteli, minkä tyyppisiä toiminnallisia menetelmiä tutustumisillassa voisi käyttää. Muiden mielestä menetelmät olivat tutustumisiltaan sopivia. Ainoastaan opinnäytetyön tekijän idea siitä, että vanhemmat esittäisivät draaman keinoin omia lapsiaan, sai muilta palaveriin osallistujilta varauksellisen vastaanoton. Keskustelun aikana päädyttiin periaatteeseen, että toiminnallisten menetelmien tulee olla sellaisia, että niihin on matala kynnys osallistua. Draamallisten menetelmien käytön tutustumisen alkuvaiheessa koettiin olevan liian vaativia. Sovittiin, että opinnäytetyön tekijä ohjaa toiminnalliset osuudet, jotta luokanopettajat voivat olla vanhempien kanssa tasavertaisina toiminnassa mukana. Koulukuraattori osallistuu opettajien tavoin toiminnallisiin osioihin ja sen lisäksi toimii tarvittaessa ohjaajan työparina.

Opinnäytetyön tekijä tiedusteli, voisiko tilaisuudessa jotenkin toiminnallisesti saada esille vanhempien ja opettajan toiveita kodin ja koulun yhteistyön suhteen. Keskustelussa mietittiin myös kodin ja koulun yhteistyötä koskevan lyhyen luennon tarpeellisuutta. Nämä asiat jätettiin opinnäytetyön tekijän harkittaviksi.

Tutustumisillan suunnittelun päätyttyä siirryttiin vanhemmille järjestettävän kahvitilaisuuden suunnitteluun. Opinnäytetyön tekijä esitteli ideaa vanhemmille järjestettävästä kahvitilaisuudesta. Koulun aloittamispäivänä vanhemmille järjestettäisiin mahdollisuus jäädä koululle jakamaan toisten vanhempien kanssa koulun aloittamiseen liittyviä kokemuksia. Tavoitteena on järjestää mahdollisuus sekä vanhempien väliseen vertaistukeen että koulun antamaan tukeen lapsen koulun aloittamiseen liittyvissä tunteissa ja kysymyksissä. Sovittiin, että lapsensa kouluun saattaville vanhemmille järjestetään kahvitilaisuus koulun juhlasalissa sen jälkeen, kun he ovat jättäneet lapsensa opettajan hoiviin. Tilaisuudessa vanhemmilla on mahdollisuus kahvittelun lomassa jakaa lapsensa koulunkäynnin aloittamiseen liittyviä tunteitaan ja kokemuksiaan muiden vanhempien ja koulukuraattorin ja sosionomiopiskelijan kanssa.

Tutustumisiltojen ja kahvitilaisuuden jälkeinen toiminta jätettiin vielä avoimeksi. Vaihtoehtoina väläyteltiin muun muassa sitä, että koulun yhteisen vanhempainilän yhteyteen järjestetään jotakin luokkakohtaista jatkotyöskentelyä tutustumisiltojen pohjalta. Opinnäytetyön tekijä kertoi, että opinnäytetyön aiheen rajausta tarkentuu opinnäytetyön suunnitelman valmistumisen ja opinnäytetyötä ohjaavan opettajan kanssa käydyn ohjauskeskustelun myötä.

Palaverin lopuksi sovittiin, että kesän aikana opinnäytetyöntekijä rajaa opinnäytetyön aiheen ja suunnittelee ohjelmanrunkoa tutustumisillalle. Syksyksi suunniteltua toimintaa voidaan toteuttaa joko opinnäytetyönä tai työharjoitteluun liittyvänä oppimistehtävänä. Täten opinnäytetyöstä mahdollisesti pois rajautuva toiminta tulee kuitenkin harjoittelun oppimistehtävinä toteutettaviksi. Aloituspalaverin lopuksi sovittiin, että viimeistään elokuun ensimmäisellä viikolla pidetään palaveri, jossa tehdään lopullinen suunnitelma illan ohjelmasta.

Kutsukirjeen laadinta ja lähettäminen

Palaverin jälkeen alkoi kutsukirjeen laadinta. Kirjeen laadinnassa tuli ottaa huomioon, että se oli mahdollisimman selkeä ja helposti luettava ja se sisälsi kaikki tarvittavat tiedot (Ylenius & Keränen 2006, 8). Kutsu on ensimmäinen

asia, jonka vanhemmat tilaisuudesta näkevät ja se asettaa vanhemmille ennakko-odotukset tilaisuudesta. Sen perusteella tehdään ensimmäinen päätös osallistumisesta. Kutsun tulisi viestiä siitä, mitä itse tilaisuudessa on odotettavissa ja sen tuli olla houkutteleva. (Vilkman 2010, 3.) Kirje laadittiin sävyltään lämpimäksi ja siinä korostettiin opettajan ja vanhempien tutustumisen ja verkostoitumisen tärkeyttä. Tämän uskottiin motivoivan vanhempia tulemaan paikalle.

Toukokuun 23. päivä kutsukirje vietiin koululle hyväksyttäväksi. Pirjo Perälän, Johanna Julkusen ja rehtori Jari Sillanpään mielestä kirje oli hyvä sellaisenaan ja valmis toimitettavaksi esiopetusryhmien kautta vanhemmille. Rehtorin kanssa sovittiin, että kaikkien tulevien ekaluokkalaisten osoitteet saataisiin rehtorilta elokuun alussa.

Kutsukirjeitä kopioitiin A4 kokoisina tarvittava määrä, jonka jälkeen ne toimitettiin henkilökohtaisella käynnillä esiopetusryhmiin. Kutsukirjeiden lähettämällä oli kiire, sillä esiopetuksen kevätlukukausi oli juuri loppumassa. Esiopetuspäiviä oli jäljellä enää muutama. Kutsukirjeen vastaanottaneet työntekijät lupasivat toimittaa ne samana päivänä lasten mukana vanhemmille.

Kutsukirjeiden toimittamisen jälkeen huomattiin, että kirjettä ei ollut näytetty koulukuraattori Niina Sakkiselle etukäteen. Niina Sakkiselle lähetettiin sähköpostitse kutsukirje ja pahoittelut tapahtuneesta unohduksesta. Niina Sakkinen soitti ja ilmoitti asian olevan kunnossa. Hänen mielestään kirje oli hyvä ja sävyltään lempeä. Hänellä ei ollut kirjeestä mitään huomautettavaa. Keskusteltiin kirjeen lähettämisen ajankohdasta. Todettiin, että kirjeen lähettäminen siirtymävaiheessa, jolloin konkreettisesti siirrytään pois esiopetuksesta ja aletaan odottaa koulunkäynnin alkamista, oli lähettämälle sopiva ajankohta.

6.2 Aiheen rajausta ja tavoitteiden tarkentuminen

Koulut loppuivat kesäkuun alussa. Oli opinnäytetyön aiheen rajauksen aika. Opintojen aikataulun puitteissa opinnäytetyön aiheiksi kehittämistyön osalta voisi ottaa vain tutustumisillan ja kahvitilaisuuden. Tutustumisillassa on pääasiassa kyse kodin ja koulun välisestä yhteistyöstä, jota tehdään opettajan ja vanhempi-

en välillä. Koulunkäynnin osalta siihen olennaisesti liittyy myös vanhempien välinen yhteistyö. Kahvitilaisuuden tarkoituksena on antaa vanhemmille mahdollisuus jakaa koulun aloittamiseen liittyviä tunteita ja kokemuksia sekä muiden vanhempien että koulukuraattorin kanssa. Tutustumisillan järjestämisessä painopiste on opettajan ja vanhempien välisessä yhteistyössä kun taas kahvitilaisuudessa painottuvat vanhempien keskinäinen vertaistuki ja vanhemmuuden tukeminen. Perehtyminen kummankin tilaisuuden edellyttämään tietoperustaan tekisi opinnäytetyön tekemisestä liian laajan opinnäytetyön tekemiseen käytettävissä olevaan aikaan nähden. Opinnäytetyön osalta kehittämistyö rajattiin koskemaan tutustumisiltaa. Muilta osin kehittämistyötä jatketaan opinnäytetyöntekijän työharjoittelun ajan.

Aiheen rajauksen jälkeen kesä kului tietoperustaan perehtymisen, tavoitteiden tarkentumisen ja tutustumisillan suunnittelun parissa. Tietoperustaan perehtyessä korostuivat kasvatuskumppanuuden periaatteet. Oli tärkeää luoda tutustumisillasta sellainen, että vanhemmat kokevat tulevansa kuulluiksi, heidän mielipiteitään kunnioitetaan, heitä arvostetaan yhteistyökumppaneina ja he voivat osallistua toimintaan tasavertaisesti opettajan kanssa. On tärkeää, että vanhemmat kokevat itsensä tervetulleiksi ja tutustumiseen käytetään aikaa. Yhteistyön jatkoon kannalta on tärkeää, että ensikohtaaminen tapahtuu positiivisissa merkeissä ja jo alkuvaiheessa luodaan yhteisiä pelisääntöjä. Tätä taustaa vasten määriteltiin tutustumisillan tavoitteet ja ohjelmarunko tutustumisillalle.

Tutustumisillan tavoitteiksi asetettiin opettajan ja vanhempien tutustuminen ja myönteisen lähtökohdan luominen kodin ja koulun yhteistyölle. Lisäksi tavoitteena on, että vanhemmat ja opettaja yhdessä luovat periaatteet sille, millaista kodin ja koulun yhteistyön tulisi olla. Toiminnan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana on kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaan toimiminen.

6.3 Toteutuksen suunnittelua ja muistutuskirjeen lähettäminen

Tutustumisillan ohjelmarungon suunnittelussa opinnäytetyön tekijä käytti tietoperustaan perehtymisen lisäksi hyväkseen aikaisempaa tietoaan ja kokemustaan erilaisten tilaisuuksien järjestämisestä. Tärkeitä olivat myös omakohtaiset kokemukset vanhempainilloista sekä oppilaan vanhempana että koulunkäynninohjaajana. Opinnäytetyöntekijällä on aikaisemman koulutuksen ja kokemuksen myötä kertynyt myös ryhmän ohjaamiseen tarvittavaa osaamista, joka oli hyvänä pohjana toiminnallisten menetelmien ohjauksen suunnittelussa.

Suunnittelu aloitettiin tutustumista edistävien toiminnallisten menetelmien ideoinnista. Erilaisia tutustumisleikkejä ja –harjoitteita ideoitiin sekä kirjallisuuslähteiden että aikaisempien kokemusten pohjalta. Menetelmien tarkempi selostus perusteluineen kuvataan luvussa 6.5 Tutustumisiltojen toteutus.

Ensimmäiseksi menetelmäksi valikoitui sovellus Kopakkalan (2008,150) kirjasta löytyvästä kartta -harjoitteesta. Siinä huoneen lattialle kuvitellaan Suomen kartta. Vanhemmat asettuvat seisomaan sille kohdalle karttaa, missä ovat aloittaneet oman koulunkäyntinsä ja sanovat oman nimensä. Seuraavaksi opinnäytetyöntekijä ideoi menetelmän, jossa vanhemmat piirtävät kuvan lapsestaan. Tämän jälkeen he näyttävät piirroksen muille ja sanovat lapsestaan jonkin positiivisen kuvauksen. Kaikkien piirrokset laitetaan lopuksi seinälle ryhmäksi.

Kaksi seuraavaksi valittua menetelmää olivat sosiometrisiä harjoitteita. Nämä sosiometriasta sovelletut menetelmät kuvaavat ilmiöiden välisiä suhteita. Janamenetelmässä vanhemmat menevät seisomaan jonoon sen mukaan, kuinka mones lapsi aloittaa koulun. Neljännessä menetelmässä tarkastellaan vanhempien suhdetta kodin ja koulun väliseen yhteistyöhön keskipistesosiometrian avulla. Keskelle lattiaa laitetaan lappu, johon on kirjoitettu kodin ja koulun yhteistyö. Vanhemmat asettuvat seisomaan lappu ympärille sen mukaan, miten tuttua kodin ja koulun yhteistyö heille on. Kun kaikki ovat asettuneet valitsemaansa paikkaan, kysytään, millä perusteella kukakin on paikkansa valinnut.

Neljä tutustumismenetelmää tuntui enimmäismäärältä yhden illan osalta. Alkoi muun ohjelman suunnittelu. Toimivaan kodin ja koulun yhteistyöhön perehtyminen herätti keväällä halun kertoa vanhemmille kodin ja koulun yhteistyön merki-

tyksestä ja siihen vaikuttavista seikoista. Aiheesta esitelmöiminen loisi tilanteen, jossa ohjaaja kertoo, millaista hyvän ja toimivan kodin ja koulun yhteistyön tulisi olla ja vanhemmat ovat passiivisen kuuntelijan roolissa. Tämä ei edistäisi vuorovaikutusta opettajan ja vanhempien välillä. Syntyi ajatus, että vanhemmat ja opettaja yhdessä miettivät, millaista hyvä ja toimiva kodin ja koulun yhteistyön on. Ei annetta valmiita vastauksia, vaan annetaan vanhempien ja opettajan luoda yhteinen käsitys asiasta.

Alkoi pohdinta, millaisella menetelmällä yhteinen käsitys saataisiin aikaan. Heti alkuvaiheessa muistui mieleen aikaisemmin koulutuksessa opittu käsitekarttaan pohjautuva kukkamenetelmä. Menetelmän mukaisesti vanhemmat jaettaisiin kolmen – viiden hengen ryhmiin. Jokaiselle ryhmälle annetaan paperi, jonka keskelle on piirretty ympyrä. Ympyrä kuvaa kukan keskiötä. Siihen on kirjoitettu sanat kodin ja koulun yhteistyö. Ryhmät saavat tehtäväkseen miettiä vastauksia kysymykseen, millaista on hyvä ja toimiva kodin ja koulun välinen yhteistyö. Vastaukset kirjoitetaan keskiön ympärille piirrettäviin terälehtiin. Yksi yhteistyötä kuvaava asia kirjoitetaan yhteen lehteen. Kun kaikki ryhmät ovat valmiita, koostaan ryhmien vastauksista yksi yhteinen kukka.

Kukkamenetelmässä tilaisuuteen osallistujat jaetaan pienempiin ryhmiin. Tämä mahdollistaa kaikkien osallistujien osallistumisen keskusteluun ja tätä kautta yhteisen näkemyksen luomiseen. Menetelmän avulla tulee esille se tieto, mikä ryhmän jäsenillä on asiasta jo entuudestaan ja mitä he ovat yhdessä rakentaneet. Jos kaikki yhteistyön kannalta tärkeät asiat eivät tule ryhmien toimesta terälehtiin, on ohjaajalla mahdollisuus tuoda ne esille ryhmätyön yhteenvetopuheenvuorossa.

Tutustumismenetelmien ja ryhmätyön valintojen jälkeen suunniteltiin alustava runko tutustumisillalle. Tutustumisilta on sovittu alkavaksi klo 18.00. On otettava huomioon että vanhemmilla on pieniä lapsia kotona, joiden pitää mennä aikaisin nukkumaan. Tutustumisillan olisi hyvä päättyä viimeistään klo 20.00.

Tutustumisillan aluksi olisi hyvä olla kahvitarjoilu. Useimmat vanhemmat tulevat hyvissä ajoin ja kahvin/teen juonti on mukavaa tekemistä tilaisuuden alkua odo-

tellessa. Osalla vanhemmista on saattanut tilaisuuteen kiirehtiessään jäädä ruokailu väliin. Kahvi tarjottavineen auttaa jaksamaan paremmin. Tilaisuus aloitetaan tervetulotoivotuksilla ja tilaisuuden järjestäjien esittelyllä. Esittelyn jälkeen opinnäytetyön tekijä kertoo lyhyesti tutustumisillan lähtökohdista. Toiminnalliset menetelmät aloitetaan valituilla tutustumismenetelmillä. Niiden jatkoksi on ryhmätyö ja sen purku. Ryhmätyön jälkeen on opettajan puheenvuoro. Hän kertoo nykyisistä kodin ja koulun yhteistyökäytännöistään ja ensimmäisen kouluviikon ohjelmasta. Illan lopuksi pyydetään palaute vanhemmilta. Palautemenetelmä jätetään pohdittavaksi yhteiseen palaveriin. Ilta lopetetaan loppuyhteenvetoon.

Muistutuskirjeen laadinnan aika oli heinäkuun lopulla. Elokuun ensimmäisenä päivänä opinnäytetyön tekijä laati muistutuskirjeen 1A ja 1B luokkien vanhemmille (Liite 2). Kirje oli lyhyt, helposti luettava ja sisälsi oleelliset asiat. Kirjeen kooksi valittiin A5, joka mahtuu helpommin jääkaapin oveen tai ilmoitustaululle. Samana päivänä opinnäytetyöntekijä meni koululle. Jari Sillanpää tarkisti kirjeen ja piti sitä hyvänä. Hän antoi tulevien ekaluokkalaisten osoitelistat ja kirjekuoret. Pirjo Perälä oli koululla ja hyväksyi kirjeen sekä tarkisti oppilaslistat. On tärkeää, että tieto tutustumisillasta tavoittaa kaikki tulevien ekaluokkalaisten vanhemmat.

Pohdittiin kenelle kirje osoitetaan. Rehtorin kanssa käydyn keskustelun jälkeen päädyttiin siihen, että kirjekuoriin kuoriin vastaanottajaksi kirjoitetaan lapsen huoltajat, esimerkiksi Liisa Leivon huoltajat. Lapsen huoltajia ovat hänen vanhempansa tai vain toinen vanhemmista tai henkilöt, joille lapsen huolto on uskottu (Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361). Kirje on osoitettu vanhemmille, mutta se postitetaan lapsen huoltajille. Lapsen kasvusta ja kehityksestä juridisesti vastuussa olevat huoltajat voivat itse päättää kuka tai ketkä lapsen vanhemmista, huoltajista tai muista perheen vanhemman roolissa olevista tutustumisiltaan osallistuu. Kirjeet postitettiin samana päivänä, jotta ne ehtivät koteihin viikkoa ennen tutustumisiltaa.

Tutustumisiltaa varten tuli varata tarkoitukseen soveltuva luokkahuone. Tasa-vertaisuuden ja vuorovaikutuksen edistämiseksi istumajärjestyksen on hyvä olla ympyrän tai hevosenkengän muotoinen. Toiminnalliset menetelmät vaativat vapaata tilaa. Tarvittavan tilan tulee olla riittävän suuri, jotta maksimissaan neli-

senkymmentä osallistujaa mahtuu siellä istumaan ja toimimaan. Tutustumisilta voidaan toteuttaa käyttämällä useaa pientä luokkahuonetta tai koko illan toiminta voi tapahtua samassa isossa tilassa esimerkiksi juhlasalissa. Parhaaksi vaihtoehdoksi valikoitui tekstiilityön luokka. Tila on riittävän suuri ympyrässä istumiseen ja vapaa tila voi olla ympyrän keskellä, jolloin kaikkien on helppo osallistua toimintaan. Tilojen käytöstä sovittiin siistijöiden kanssa.

Opinnäytetyöntekijä esitteli Pirjo Perälälle kesän aikana suunnittelemansa alustavan ohjelmavuorokauden ja tavoitteet. Sovittiin, että suunnittelupalaverin pidetään saman viikon perjantaina, jos kyseinen ajankohta sopii Niina Sakkiselle ja Johanna Julkuselle. Palaverin aiheena on tutustumisillan yksityiskohtainen suunnitelma. Niina Sakkiselle ja Johanna Julkuselle soitettiin. Niina Sakkinen lupasi tulla palaveriin. Johanna Julkunen ei lomansa vuoksi osallistu suunnitteluun tässä vaiheessa.

6.4 Toteutussuunnitelman laatiminen ja materiaalin valmistus

Palaveri toteutussuunnitelman laatimiseksi pidettiin 5.8.2011. Muistio palaverista on opinnäytetyön liitteenä (Liite 3). Paikalla olivat Pirjo Perälä, Niina Sakkinen ja opinnäytetyön tekijä. Palaverin alussa opinnäytetyöntekijä kertoi kesän aikana tekemästään aiheen rajauksesta, tarkentuneista tavoitteista ja alustavasta toteutussuunnitelmasta. Aiheen rajausta ja tavoitteita olivat Pirjo Perälän ja Niina Sakkisen mielestä hyvät. Tämän jälkeen alettiin käydä toteutussuunnitelmaa yksityiskohtaisesti läpi. Ennen ohjelmavuorokauden suunnittelua, sovittiin käytännön järjestelyistä. Tutustumisilta järjestetään tekstiilityön luokassa ja istumajärjestys on ympyrän tai hevosenkengän muotoinen. Tilaisuuden alussa on kahvitarjoilu. Sovittiin, että Niina Sakkinen ja opinnäytetyön tekijä hankkivat muistiossa mainittavat tarvikkeet ja laittavat tekstiilityön luokan valmiiksi vanhempainiltaa varten.

Alkoi tutustumisillan ohjelman suunnittelu. Suunnittelun aluksi opinnäytetyöntekijä korosti, että tutustumisillan alusta loppuun asti on pyrittävä rentoon ja positiiviseen tunnelmaan. Hymy, huomaavaisuus ja ystävällisyys saavat vanhemmat

tuntemaan itsensä tervetulleiksi. Ohjelmarunkoa käytiin läpi opinnäytetyöntekijän alustavan toteutussuunnitelman pohjalta. Yhteisen suunnittelun tuloksena syntynyt yksityiskohtainen ohjelmarunko on opinnäytetyön liitteenä olevassa palaverimuistiossa. Tässä luvussa kuvataan vain paria muutosta alustavaan suunnitelmaan sekä palautteesta käytyä keskustelua. Suomen kartta – menetelmää muutettiin opinnäytetyön tekijän ehdotuksesta siten, että vielä siinä vaiheessa ei sanota omaa nimeä, vaan menetelmä toimisi pikemminkin virittämisenä aiheeseen. Nimi sanottaisiin vasta seuraavassa menetelmässä. Piirros lapsesta menetelmässä oli tarkoitus laittaa lasta kuvaavat piirustukset seinälle. Pirjo Perälän mielestä olisi hyvä, että lapsen kuva jotenkin yhdistettäisiin vanhempaan, jotta hän oppisi kenen lapsen vanhempi kukin on. Päädyttiin siihen, että lasta kuvaavan piirroksen lisäksi vanhempi kirjoittaa lappuun sekä oman nimensä että lapsensa nimen ja lappu kiinnitetään vanhempien rintaan. Niina Sakkinen ideoi, että vanhemmat kuvaisivat lastaan jollakin adjektiivilla, joka alkaa lapsen nimen ensimmäisellä kirjaimella. Kuvauksen pitää olla positiivinen.

Keskusteltiin siitä, miten vanhemmilta pyydetään palautetta. Palaute tulisi toimimaan tutustumisillan arvioinnin pohjana. Aluksi pohdittiin palautekyselyä, johon vanhemmat kirjallisesti vastaisivat illan lopuksi. Palautekyselyn annin esiteltiin jäävän niukaksi. Toiminnallisen osuuden jälkeen vanhemmilla saattaa olla jo kiire lähteä kotiin ja palautekyselyyn on helppo olla vastaamatta mitään tai vastata hyvin niukasti. Vanhemmilla saattaa myös olla vaikeuksia kirjoittaa ajatuksistaan ja tuntemuksistaan. Jos palautekyselyyn vastaaminen tehdään helpoksi esimerkiksi janaa käyttäen, vastaukset tulevat vain annettuihin kysymyksiin niukan informaation antaen. Pelkkä palautekyselyyn vastaaminen ei synnytä vuorovaikutusta vanhempien välillä ja tätä kautta palautteen monipuolistumista.

Pohtiessa, miten parhaiten saisi vanhempien mielipiteitä illasta esille, Niina Sakkinen ehdotti, että käyttäisimme Millaisin aatoksin – kortteja. Millaisin aatoksin -kortit ovat perhevalmennuksessa käytettyjä tunnetilaa ilmaisevia kortteja. Kortit laitetaan lattialle. Tilaisuuteen osallistujia pyydetään ottamaan lattialta sen kortin tai kortit, jotka kuvaavat sitä, millaiset aatokset heillä on illasta. Kun kaikki

ovat valinneet korttinsa ja istuutuneet omalle paikalle käydään palautekierros. Jokainen vuorollaan lukee kortissaan tai korteissaan olevan tunnetilan ja kertoo, miksi on sen valinnut. Niina Sakkisen ehdottama toiminnallinen menetelmä tuntui hyvältä ja sen uskottiin antavan kirjallista kyselyä monipuolisemman palautteen illasta. Lisäksi voitaisiin toteuttaa kirjallinen palautekysely myöhemmin syksyllä.

Toteutuksen arviointiin liittyen pohdittiin tutustumisillan havainnointia ja vanhempien antaman palautteen kirjaamista. Tutustumisillan turvallisen ja rennon ilmapiirin pelättiin kärsivän, jos koulukuraattori kirjoittaa koko ajan muistiinpanoja. Päädyttiin ratkaisuun, jossa koulukuraattori havainnoi illan kulkua ja ilmapiiriä ja kirjoittaa muistiin vain ohjaamiseen liittyviä huomioita ja kehittämiskohteita. Vanhemmille kerrotaan, että koulukuraattorin illan aikana kirjaamat asiat koskevat vain ohjaajan toimintaa.

Palaverin lopuksi pohdittiin yksityiskohtaista aikataulua illan kululle. Sovittiin, että opinnäytetyön tekijä aikatauluttaa illan ohjelman. Aikataulussa pysyminen on tärkeää illan onnistumisen kannalta. Illan ohjelman tulee loppua ilmoitettuna aikana ja illan ohjelman tulee olla eheä kokonaisuus, joka etenee kiireettömästi. Kunkin menetelmän ohjaamiseen tulee varata tietty aika. Menetelmien ohjaaminen täytyy sopeuttaa siihen varattuun aikaan. Jos vanhempia tulee kahden kymmenen henkilön verran, on keskinäiseen vuorovaikutukseen mahdollista käyttää aikaa huomattavasti enemmän kuin jos vanhempia tulee nelisen kymmentä. Aikatauluun ja tasavertaisuuteen vedoten opinnäytetyön tekijä muistutti opettajaa, että hänellä ei ole illan aikana vetovastuuta kuten yleensä vanhempainilloissa, vaan hän osallistuu toimintaan tasavertaisesti vanhempien kanssa. Opettajan tulee tietoisesti välttää liian pitkiä puheenvuoroja menetelmien aikana. Opettajalle on varattu menetelmien jälkeen aikaa kertoa omista nykykäytännöistään ja vastata vanhempien mieltä askarruttaviin kysymyksiin.

Maanantaina 8. elokuuta opinnäytetyöntekijä ja Niina Sakkinen valmistsivat tutustumisillassa tarvittavan materiaalin ja järjestelivät tekstiilityön luokkahuoneen. Materiaalia valmistettiin neljälle kymmenelle yhtä iltaa kohden. Vanhempia arvi-

oitiin todennäköisesti tulevan paikalle kahdenkymmenen hengen paikkeilla, mutta oli hyvä varautua kaikessa siihen, että vanhempia voi tulla enemmän.

Suomen kartta – menetelmää varten leikattiin keltaisesta paperista kaksi ympyrää, jotka olivat halkaisijaltaan noin 20 cm. Toiseen ympyröistä kirjoitettiin Helsinki ja toiseen Rovaniemi. Paikkakuntien nimien ajateltiin auttavan kuvitellun Suomen kartan hahmottamista.

Materiaalia seuraavaan menetelmään, jossa kerrotaan nimet ja piirretään kuva lapsesta, ideointi koululta löytyvistä tarvikkeista. Koululla on suunnistuksessa käytettäviä kovapintaisia kortteja, jossa on nauhat kiinnittämistä varten. Korttien päälle kiinnitettiin valkoiset paperit ja nauhat solmittiin yhteen, niin että korteista saatiin tehtyä kaulaan ripustettavia passeja.

Yksi passeista tehtiin valmiiksi kirjoittaen siihen opinnäytetyöntekijän nimi ja piirros hänen nuorimmaisesta lapsestaan ekaluokkalaisena sekä lapsen nimi (Kuva 1). Passien tekemistä varten haettiin kuvaamataidon varastosta 20 kappaletta sinisiä ja vihreitä tusseja



Kuva 1. Kaulaan ripustettava passi.

Kolmantena menetelmänä on keskipistesosiometria kodin ja koulun yhteistyöstä. Sitä varten leikattiin keltainen kartonkinen ympyrä, joka on noin 50 cm halkaisijaltaan. Ympyrään kirjoitettiin sanat Koti & koulu ja yhteistyö. Keltainen kar-

tongista tehty ympyrä toimii myös ryhmätyössä käytettävän Kukka – menetelmän keskiönä (Kuva 2).



Kuva 2. Kartongista tehty ympyrä.

Ryhmätyötä varten leikattiin valkoisesta paperista 25 kappaletta kukan terälehtiä, jotka olivat leveydeltään keskikohdasta noin 20 cm ja pituudeltaan yhden metrin. Lisäksi ryhmätyötä varten valmistettiin kuvassa pienoiskoossa näkyvä A4 -kokoinen tehtäväpohja (Kuva 3).



Kuva 3. Kukka -menetelmässä käytettävä A4 -kokoinen tehtäväpohja.

Tehtäväpohjaan kirjoitettiin ryhmätyön pohjana oleva kysymys, jotta se pysyy kaikilla mielessä koko ryhmätyön ajan. Tehtäväpohjia kopioitiin 20 kappaletta. Terälehtien piirtämistä varten haettiin koulun toimistotarvikevarastosta kymmenen lyijykynää.

Kun menetelmiin tarvittavat materiaalit olivat valmistuneet, käytiin läpi Niina Sakkisen hankkimat Millaisin aatoksien –kortit (Kuva 4). Ne ovat kooltaan noin kolme senttimetriä korkeat ja noin kymmenen senttimetriä leveät. Korteissa on 42 erilaista tunnetilaa kuvaavaa sanaa (Liite 4). Jokaista sanaa on neljä kappaletta. Nämä neljä sanaa on kirjoitettu erivärisille papereille. Korteja on yhteensä 168 kappaletta.



Kuva 4. Millaisin aatoksien – kortteja.

Materiaalien valmistumisen jälkeen siirryttiin tekstiilityön luokkaan. Luokassa olevat pöydät siirrettiin syrjään. Osa siirrettiin luokan seinustoille ja loput vietiin koulun käytävälle. Luokkaan tuotiin lisää tuoleja niin, että niitä oli miltei neljäkymmentä. Tuolit laitettiin ympyrän muotoon (Kuva 5).



Kuva 5. Ympyränmuotoinen istumajärjestys.

Luokkahuoneen vasemmassa reunassa on sisäänkäynti. Sisäänkäynnin välittömän läheisyyteen laitettiin muutama apupöytä kahvitarjoilua ja menetelmissä tarvittavia materiaaleja varten. Vastapäätä sisäänkäyntiä on seinällä magneetti-
taulu, johon kiinnitettiin menetelmissä keskiönä käytettävä keltainen ympyrä. Vanhemmat näkevät sen astuttuaan ovesta sisään.

6.5 Tutustumisiltojen toteutus

Tutustumisillat toteutettiin tiistaina 9.8.2011 ja torstaina 11.8.2011. Ensimmäisen tutustumisillan jälkeisenä päivänä pidettiin palaveri, jossa olivat läsnä Pirjo Perälä, Johanna Julkunen, Niina Sakkinen ja opinnäytetyön tekijä. Palaverissa käytiin kohta kohdalta läpi edellisen päivän eli Pirjo Perälän luokan tutustumisilta. Todettiin illan sujuneen hyvin ja suunnitelmien mukaan. Illan ohjelman suhteen ei ilmennyt tarvetta muutoksiin. Johanna Julkuselta kysyttiin, oliko hänellä jotakin toiveita seuraavan päivän tutustumisillan suhteen. Johanna Julkusen mielestä suunnitelma oli hyvä sellaisenaan ja voidaan toteuttaa samansisältöisenä kuin ensimmäinen iltakin. Koska illan ohjelman kulku oli kummassakin illassa sama, niin tarpeettoman toiston välttämiseksi tässä luvussa kuvataan kummankin tutustumisillan toteutusta samanaikaisesti.

Opinnäytetyöntekijä ja koulukuraattori tulivat kumpanakin iltana koululle tuntia ennen tutustumisillan alkamista. Kahvit ynnä muut tarjoilut laitettiin valmiiksi. Puolen tunnin päästä saapui luokanopettaja. Illan kulku käytiin vielä kerran läpi. Kun vanhempia alkoi saapua paikalle, koulukuraattori siirtyi ala-aulaan toivotamaan heidät tervetulleiksi. Hän ohjasi vanhemmat nousemaan rappusia pitkin seuraavalle tasanteelle, jossa luokanopettaja otti heidät vastaan ja toivotti kätel- len tervetulleiksi. Tämän jälkeen hän ohjasi heidät tekstiilityön luokkaan. Opin- näytetyöntekijä oli vastaanottamassa luokassa, toivotti vanhemmat tervetulleiksi ja tarjosi kahvia ynnä muuta. Tarjottavat otettuaan vanhemmat siirtyivät istu- maan haluamaansa kohtaan ympyrässä. Ensimmäisenä iltana vanhempia saa- pui tutustumisiltan 15, joista kymmenen oli äitejä ja viisi isää. Toisena iltana vanhempia saapui paikalle 17, joista 11 oli äitejä ja kuusi isää.

Kello 18.00 luokanopettaja ja koulukuraattori tulivat sisälle luokkaan. Opinnäyte- työntekijä, kuraattori ja opettaja sijoittuivat istumaan vanhempien väleihin va- paille paikoille niin, että he olivat kukin eri puolilla luokkaa. Luokanopettaja toi- votti kaikki tervetulleiksi ja esitteli itsensä, koulukuraattorin ja opinnäytetyönteki- jän. Tämän jälkeen hän kertoi, mistä idea tutustumisillan pitämisestä sai alkun- sa ja siirsi puheenvuoron opinnäytetyön tekijälle. Opinnäytetyön tekijä kertoi lyhyesti työhistoriastaan ja sosionomiopinnoistaan. Hän kertoi toiminnallisesta opinnäytetyöstään, illan tarkoituksesta ja omasta osuudestaan illan ohjaajana. Puheenvuoro siirtyi koulukuraattorille, joka kertoi lyhyesti omasta työstään. Hän kertoi olevansa paikalla siksi, että tutustumisillan ohjaajana tulevina vuosina tulisi todennäköisesti olemaan koulukuraattori. Lisäksi hän kertoi, että hänen illan aikana kirjaamat asiat koskevat vain ohjaajan toimintaa ja liittyvät siltä osin opinnäytetyön arviointiin. Alkuesittelyjen jälkeen siirryttiin opinnäytetyöntekijän ohjaamaan osuuteen. Aluksi ohjaaja kertoi illan kulun aikatauluineen, jonka jäl- keen aloitettiin toiminnallinen osuus.

Tilaisuuteen osallistujia kehoitettiin siirtymään ajassa taaksepäin siihen hetkeen, jolloin itse aloitti koulunkäynnin: Millä paikkakunnalla, mikä koulu ja mitä vuosi- lukua silloin elettiin. Tämän jälkeen ohjaaja siirtyi keskilattialle ja kertoi siinä ole- van kuvitellun Suomen kartan. Kartan hahmottamisen avuksi ohjaaja sijoitti kar-

talle keltaiset ympyrät Helsingin ja Rovaniemen kohdalle ja näytti viittoen ilmansuunnat. Ohjaaja pyysi osallistujia seisomaan siihen kohtaan kartalle, jossa he olivat aloittaneet koulunkäyntinsä. Suomen rajojen ulkopuolella koulunsa aloittaneita hän opasti sijoittumaan kartan ulkopuolelle siihen ilmansuuntaan, jossa koulu silloinen koulu oli sijainnut. Omaa paikkaa etsiessä kuului osallistujien kesken iloista puheensorinaa. Kun kaikki olivat löytäneet paikkansa, ohjaaja pyysi osallistujia kertomaan, missä ja milloin kukin oli koulunkäyntinsä aloittanut. Jokainen sai kertoa vain sen verran, kuin itse halusi. Menetelmän tarkoituksena oli aiheeseen virittäytyminen ja alkujännityksen poistaminen. Menetelmä selkeästi rentoutti tunnelmaa ja sulatti jäätä. Lisäksi tuli näkyväksi, että oli käyty koulua erilaisissa ympäristöissä ja eri vuosikymmeninä. Tutustuttiin yhdeltä pieneltä osalta toinen toistensa historiaan. Ohjaajan pyynnöstä siirryttiin takaisin istumaan. Ohjaaja kannusti istumaan joka kerta eri paikkaan, jotta vuorovaikutusta eri osallistujien välillä olisi mahdollisimman paljon.

Osallistujien asetettua istumaan, ohjaaja kertoi kaikkia varmaankin kiinnostavan kenen lapsen vanhempia kukin on ja opettajan kiinnostavan millaisia lapsia kouluun on tulossa. Ohjaaja otti esiin oman passinsa, laittoi sen kaulaan ja kertoi, että jokainen tekee itsellensä oman passin. Ohjeet passin tekemiseen annettiin rauhallisesti ja selkeästi. Samanaikaisesti suullisten ohjeiden kanssa ohjaaja näytti mallia omasta valmiiksi tehdystä passista. Ohjeeksi annettiin kirjoittaa passin yläreunaan oma nimi. Keskelle piti piirtää kuva lapsesta. Ohjaaja vakuutti huumoria äänessään kaikkien osaavan piirtää, vaikka koulu onkin saanut osan suomalaisista uskomaan toisin. Piirroksiksi riittäisi hymynaama, jonka jokainen varmasti osaisi. Piirroksen alapuolelle kirjoitetaan lapsen nimi tikkukirjaimilla ja mietitään lapsen etunimen ensimmäisellä kirjaimella alkava sana, joka kuvaa jotakin lapsen ominaisuutta. Kuvaavan sanan tuli olla positiivinen. Ohjeiden selkeän kertaamisen jälkeen jaettiin passipohjat ja tussit. Osallistujat aloittivat ripeästi passin tekemisen. Kun kaikki olivat valmiita, aloitettiin esittelykierros. Kukin vuorollaan kertoi oman nimensä, näytti lasta kuvaavan piirroksen, sanoi lapsen nimen ja kertoi lasta kuvaavan sanan tai sanoja. Jos sanan alkukirjaimesta ei löytynyt kuvaavaa sanaa, sai sanoa jonkun muun. Menetelmän tarkoituksena oli lieventää itsensä esittelyyn liittyvää jännitystä. Itsensä ja lapsensa

esittelemisen passin avulla antaa tukea varsinkin esiintymistilanteita jännittävälle osallistujalle. Passeista on tilaisuuden kuluessa mahdollista useaan kertaan lukea osallistujien ja heidän lastensa nimiä. Näin nimet jäävät paremmin mieleen, kuin jos ne sanottaisiin vain kerran. Itsensä ja lapsensa esittelemisen passin avulla oli sujuvaa ja rentoa. Osallistujien kuvaukset lapsistaan olivat positiivisia.

Esittelykierroksen jälkeen ohjaaja kertoi osan vanhemmista olevan ensimmäistä kertaa tilanteessa, jolloin oma lapsi aloittaa koulun. Osa vanhemmista on jo toista ja osa kolmatta tai sitäkin useampaa kertaa tässä tilanteessa. Ohjaaja pyysi osallistujia siirtymään keskilattialle ja seisomaan kuvitellulle janalle siten, että ne, joiden ensimmäinen lapsi aloittaa koulun, ovat jonossa ensimmäisinä. Ne joiden toinen lapsi aloittaa koulun ovat janassa seuraavana ja niin edelleen. Ensimmäisessä tutustumisillassa ohjaaja ei antanut ohjetta tarpeeksi selkeästi, ja osallistujat sijoittuivat janan sijaan ryppäiksi. Ohjeistusta tarkentaen muodostettiin jana. Opettaja sijoittui janalle sen mukaan, monennenko kerran hän aloitti ensimmäisen luokan opettamisen. Ohjaaja kysyi janan eri kohdissa olevilta osallistujia heidän tuntemuksiaan lapsen koulunkäynnin alkamisesta. Ohjaaja huomasi, että janassa seisominen teki vanhemmista hiljaisempi ja arempia kertomaan tuntemuksistaan. Seuraavana iltana ohjaaja pyysi osallistujia sijoittumaan eri puolille keskilattiaa, sen mukaan monesko lapsi aloittaa koulun. Ryhmiä muodostettiin neljä. Ryhmissä vanhemmat saivat hetken aikaa kertoa tuntemuksistaan ja vasta sen jälkeen ohjaaja kysyi, millaisia tuntemuksia kussakin ryhmässä tuli esille. Menetelmän tavoitteena tutustumisen lisäksi oli antaa vanhemmille ja opettajalle mahdollisuus jakaa keskenään koulun alkamiseen liittyviä tunteitaan ja ajatuksiaan. Ensimmäisenä iltana keskustelu jäi melko vähäiseksi. Seuraavana iltana keskustelua oli enemmän. Osallistujien jakaminen ryhmiksi ja ryhmissä keskustelu sai aikaan enemmän vuorovaikutusta kuin pelkkä janassa seisominen. Osallistujia pyydettiin istumaan takaisin tuoleille ja ohjaaja aloitti seuraavan menetelmän.

Menetelmä aloitettiin kuvailemalla sitä, kuinka kodin ja koulun yhteistyö on toisille tutumpaa kuin toisille. Tietoa ja kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä on

voinut kertyä omien lasten koulunkäynnin, oman työn tai jonkun muun yhteyden kautta. Ohjaaja otti seinältä sinne kiinnitetyn keltaisen ympyrän, johon oli kirjoitettu Koti, koulu ja yhteistyö. Ympyrä laitettiin keskelle lattiaa. Osallistujia ohjeistettiin seisomaan keltaisen ympyrän ympärille sen mukaan, miten tuttua kodin ja koulun yhteistyö heille on. Lähimmäksi ympyrää sijoittuvat ne, joille kodin ja koulun yhteistyö on erittäin tuttua ja kauimmaksi ne, joille ei vielä ole kertynyt tietoa ja kokemusta kodin ja koulun yhteistyöstä. Havainnollistaakseen anta-
maansa ohjetta ohjaaja meni ensin seisomaan sille etäisyydelle ympyrästä, mil-
lä itse koki olevansa kyseisellä hetkellä. Sen jälkeen ohjaaja meni seisomaan
sellaiseen kohtaan, missä olisi ollut silloin, kun hänen ensimmäinen lapsensa
aloitti koulun. Kummassakin paikassa hän perusteli valintansa.

Ohjeet saatuaan osallistujat alkoivat rauhallisesti tuumailleen etsiä itselle sopivaa
kohtaa. Kun kaikki olivat asettuneet valitsemalleen paikalle, kysyttiin eri etäisyy-
dellä olevilta, miksi kukin oli valinnut kyseisen paikan. Kummassakin illassa noin
kolmasosa osallistujista halusi kertoa, miksi valitsi juuri kyseisen kohdan. Mene-
telmän tarkoituksena oli tutustumisen lisäksi tutkia omaa suhdetta kodin ja kou-
lun yhteistyöhön sekä tehdä näkyväksi osallistujien erilaisia lähtökohtia kodin ja
koulun yhteistyön tekemiselle. Osallistujat tutustuivat toinen toistensa erilaisiin
lähtökohtiin ja menetelmän aikana oli vuorovaikutusta osallistujien välillä, En-
simmäisessä illassa virisi keskustelua kodin ja koulun yhteistyöstä laajemmin-
kin. Aikataulun huomioon ottaen ohjaaja sopivassa kohdassa kohteliaasti lopetti
keskustelun ja pyysi osallistujat istumaan takaisin tuoleille.

Keltainen ympyrä jätettiin keskilattialle ja ohjaaja heitti ilmaan kysymyksen: ”Mil-
laista sitten on se hyvä ja toimiva kodin ja koulun yhteistyö, joka antaa tuen lap-
sen terveelle kasvulle, kehitykselle ja oppimiselle?”. Kysymyksen jälkeen ohjaa-
ja kertoi, että seuraavaksi mietitään yhdessä vastausta esitettyyn kysymykseen.
Oli ryhmätyön aika. Vanhemmat jaettiin viiteen 3 – 4 hengen ryhmään. Kuraat-
tori ja opettaja muodostivat oman ryhmän. Ryhmät sijoitettiin istumaan tasaisin
välein eri puolille luokkahuonetta. Kun ryhmät olivat asettuneet paikoilleen, ker-
rottiin ryhmätyön ohjeet selkeästi ja rauhallisesti. Ohjeiden kertomisen jälkeen
jokaiselle ryhmälle annettiin paperi, jonka keskelle oli piirretty ympyrä. Ympyrä

kuvasi kukan keskiötä. Siihen oli kirjoitettu sanat koti ja koulu. Ryhmät saivat tehtäväkseen miettiä vastauksia kysymykseen, millaista on hyvä ja toimiva kodin ja koulun välinen yhteistyö. Vastaukset tuli kirjoittaa keskiön ympärille piirrettiin terälehtiin. Yksi yhteistyötä kuvaava asia piti kirjoittaa yhteen lehteen.

Paperit ja kynät saatuaan ryhmät aloittivat työskentelyn. Keskustelu ryhmissä oli vilkasta ja kaikkiin papereihin tuli useita terälehtiä. Ryhmien saatua työnsä valmiiksi, alkoi ryhmätyön purku ja yhteisen näkemyksen rakentuminen. Koulukuraattori siirtyi keskilattialle keltaisen ympyrän viereen mukanaan valmiiksi leikatut isot terälehdet ja paksut tussit. Ryhmät kertoivat vuoronperään yksi terälehti kerrallaan, millaista on hyvä ja toimiva kodin ja koulun yhteistyö. Kuraattori kirjoitti isoihin terälehtiin kunkin ryhmän kertoman asian. Jos ryhmä sanoi vain yhden sanan, esimerkiksi avoimuus, pyydettiin ryhmää kertomaan, mitä sana piti sisällään. Kustakin terälehdestä käytiin keskustelua. Vuorovaikutus osallistujien välillä oli sujuvaa ja rakentavaa. Kun kaikki ryhmien vastaukset oli kirjoitettu isoihin terälehtiin keltaisen keskiön ympärille, ohjaaja tiedusteli, oliko jollakin vielä lisättävää. Ensimmäisessä illassa tuli vielä kaksi terälehteä lisää. Toisessa illassa tuli yksi. Lisäysten jälkeen ohjaaja kysyi, olivatko nämä yhteistyön periaatteet sellaisia, jotka kaikki voivat hyväksyä. Vai pitäisikö joku terälehdistä ottaa pois. Osallistujien mielestä yhtään terälehteä ei tullut ottaa pois. Lattialle muodostuneet kukat terälehtineen hyväksyttiin yhteisiksi kodin ja koulun yhteistyötä ohjaaviksi periaatteiksi.

Ensimmäisen illan eli 1. B – luokan periaatteet olivat avoimuus, asiallisuus, matala kynnys, joustavaa, tasa-arvoista, rakentavaa, luottamuksellista, verkostoitunutta, nopea tiedonkulku, lasta kunnioittavaa, yhteistyön merkeissä positiivista. Jälkimmäisen illan periaatteita olivat joustavuus, luottamuksellisuus, avoimuus, yksilöllisyys, luontevaa, nopeaa, varhainen puuttuminen, pelisäännöistä sopimista, keskustelemaa (kasvotustenkin), asiallista hyvässä hengessä, kuulumisten vaihtoa, vanhempien yhteistyötä, koulussa yhteistyössä mukana lapsi, opettaja ja vanhemmat. Alla olevassa kuvassa on 1 A – luokan ryhmätyö valmiina (Kuva 6).

Kymmentä vaille kahdeksan aloitettiin palautteen kysyminen, joka toimi myös kokemusten jakamisena. Osallistujia pyydettiin kiertelemään kukan ympärillä ja valitsemaan sieltä sellaisen kortin tai kortteja, jotka parhaiten kuvaavat sitä, millaisia ajatuksia ja tunteita heillä on tutustumisillasta ja millaisin aatoksilla he sieltä lähtevät. Kuva 5 esittää kukan ympärille levitettyjä kortteja. Kortteja esittävä kuva on otettu tilaisuuden jälkeen. Siitä puuttuvat osallistujien valitsemat kortit.



Kuva 7. Lattialle levitetty Millaisin aatoksilla – kortit.

Kun osallistujat olivat valinneet korttinsa ja istuutuneet tuoleille, aloitettiin palautekierros. Ohjeena oli kertoa kortin sana ja perustella, miksi oli sen valinnut. Jokainen sai kertoa perusteluja sen verran kuin halusi. Pelkkä sanan lukeminenkin riitti. Suurin osa osallistujista antoi monisanaisesti palautetta. Muutama kertoi vain kortissa lukevan tunnetilan. Tunnelma palautekierroksen aikana oli rento ja osallistujat antoivat palautetta vapautuneen oloisina. Palautekierroksen tulokset on kerrottu luvussa 5 Arvioinnit. Ensimmäisen illan palautekierroksen aikana tuotiin esiin toivomus, että järjestettäisiin ilta, jossa myös lapset ovat mukana. Ohjaaja kertoi, että kuraattorin kanssa on suunniteltu yhteisen pihailan järjestämistä myöhemmin syksyllä luokan vanhemmille, oppilaille ja opettajalle. Tämä

kerrottiin myös jälkimmäisessä tutustumisillassa. Vanhemmat pitivät ajatusta hyvänä.

Palautekierroksen jälkeen ohjaaja kiitti osallistujia palautteesta ja aktiivisesta osallistumisesta sekä toivotti hyvää ja toimivaa kodin ja koulun yhteistyötä. Lisäksi vanhemmat toivotettiin tervetulleiksi koulun aloittamispäivän kahvitilaisuuteen. Opettaja kiitti omalta osaltaan ohjaajaa ja vanhempia ja piti lyhyen loppupuheenvuoron. Lopuksi vanhempia muistutettiin mahdollisuudesta jäädä keskustelemaan opettajan kanssa kahden kesken. Vanhempien poistuminen luokkahuoneesta sujui iloisesti puhellen. Muutama vanhempi keskusteli pienen hetken opettajan kanssa kahden kesken tilaisuuden jälkeen. Ensimmäisen illan jälkeen laitettiin luokkahuone kuntoon seuraavaa iltaa varten. Jälkimmäisen illan jälkeen järjesteltiin luokkahuone koulun aloituspäivän kahvitilaisuuteen sopivaksi. Kummankin illan päättyessä opettaja, koulukuraattori ja ohjaajana toiminut opinnäytetyön tekijä olivat erittäin tyytyväisiä illan onnistumiseen.

6.6 Arvioinnit

Tutustumisiltojen toteutusta arvioitiin sekä toiminnallisesti tutustumisiltojen loppuvaiheessa (Millaisin aatoksin – kortit) että tutustumisiltojen jälkeisinä päivinä kuraattorin ja opettajien kanssa käydyissä keskusteluissa. Tarkoitus oli vielä samana syksynä teettää vanhemmilla kirjallinen palautekysely sekä pitää kuraattorin ja opettajien kanssa yhteinen loppuarviointipalaveri. Tämä ei ollut mahdollista. Elämä toi eteen vastoinkäymisiä ja pakon sanelemana oli pidettävä vuosi taukoa opinnäytetyön tekemisessä. Syyskuussa 2012 jatkettiin opinnäytetyötä siitä, mihin se vuosi sitten oli jäänyt. Lokakuun lopulla kysyttiin vanhemmilta palautetta vuoden takaisesta tutustumisillasta kyselylomakkeella. Loppuarviointi yhdessä kuraattorin ja luokanopettajien kanssa pidettiin 5.11.2012.

Palaute Millaisin aatoksin -korteilla

Välitön palaute tutustumisillasta kysyttiin vanhemmilta toiminnallisesti. Millaisin aatoksin korttien avulla vanhempia pyydettiin kertomaan, millaisia ajatuksia ja tunteuksia heillä on tutustumisillasta ja millaisin aatoksin he sieltä lähtevät. Vanhempien valitsemaa tunnetilaa kuvaavat sanat ensimmäisessä illassa olivat: Toiveikas (2 kpl), Leppoisa (3 kpl), Luottavainen (3 kpl), Odottava (1 kpl), Kiitollinen (1 kpl), Tyytyväinen (5 kpl), Ajattelevainen (2kpl), Rauhallinen (2 kpl), Iloinen (2 kpl), Onnellinen (1kpl), Ilahtunut (2 kpl), Luonteva (2 kpl), Lohdullinen (2kpl).

Vanhempien valitsemaa sanat jälkimmäisessä tutustumisillassa olivat: Tyytyväinen (4kpl), Lohdullinen (3 kpl), Kiitollinen (2kpl), Pohtivainen (2kpl), Utelias (2 kpl), Leppoisa (3 kpl), Luonteva (2kpl), Toiveikas (2kpl), Ilahtunut (3kpl), Luottavainen (2 kpl), Hilpeä (2 kpl), Iloinen (3 kpl), Ajattelevainen (1 kpl), Huvittunut (1 kpl), Rauhallinen (1 kpl).

Vanhemmat kertoivat molemmissa illoissa ajatuksistaan ja tunteistaan pääosin monisanaisesti ja vapautuneesti. Muutama vanhempi luki ääneen ainoastaan valitsemansa sanan. Vanhempien antama palaute oli kummankin illan osalta samansuuntaista. Suurin osa vanhemmista ilmaisi olevansa tyytyväinen tutustumisiltaan kokonaisuudessaan. Iloisia ja ilahtuneita oltiin siitä, että tällainen tilaisuus vanhemmille oli järjestetty. Vanhempien tutustumista toinen toisiinsa pidettiin tärkeänä. Kiitollisuutta tunsivat erityisesti ne vanhemmat, jotka olivat muuttaneet lähiaikoina paikkakunnalle, eivätkä vielä tunteneet muiden lasten vanhempia.

Osalle vanhemmista tutustumisilta toi luottavaisen ja rauhallisen olon. Lapsen koulun alkamiseen liittynyt jännitys ja huoli olivat hälvenneet. He kokivat voivansa lähettää lapsensa kouluun luottavaisin ja levollisin mielin. Toiveikkaita oltiin sen suhteen, että kaikki tulee menemään hyvin. Toiveikkuuteen liittyi eräältä osin epäilyä siitä, tuleeko yhteistyö käytännössä sujumaan niin kuin illassa on puhuttu. Osa vanhemmista kertoi saaneensa paljon ajattelemisen ja pohtimisen aihetta.

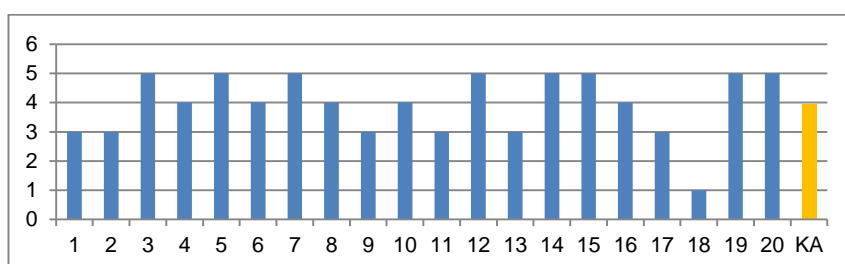
Illan tunnelman monet olivat kokeneet leppoisaksi ja kanssakäymisen osallistujien välillä luontevaksi. Toiminnallisuus ja illan aikana viljelty huumori sai muutamien tuntemaan olonsa jopa hilpeäksi ja huvittuneeksi. Illan toiminnallisuus sai erityisesti kiitosta muutamalta isältä. Perinteisten vanhempainiltojen muuttamista tutustumisillan suuntaan toivottiin muutamassa palautteessa. Myös jatkoa yhteiselle toiminnalle toivottiin.

Palautekysely

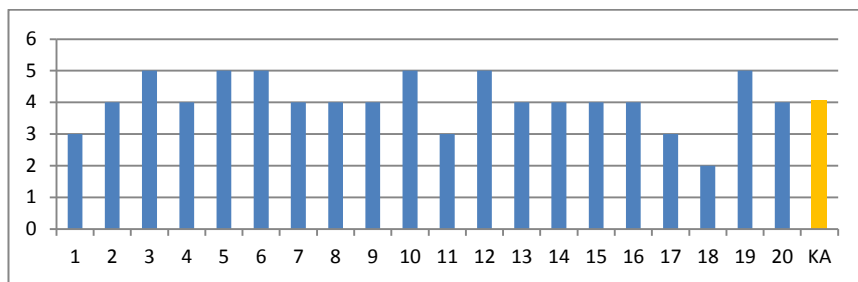
Tutustumisiltoihin osallistuneita vanhempia oli yhteensä 32. Saatekirje (Liite 5) ja kyselylomake (Liite 6) lähetettiin lapsen reissuvihon välityksellä kaikille tutustumisiltaan osallistuneille vanhemmille. Kyselylomakkeita palautettiin määräaikaan mennessä 20 kappaletta. Vastausprosentti oli 62,5 %. Lomakkeista yksitoista tuli ensimmäisen tutustumisillan vanhemmilta ja yhdeksän jälkimmäisen illan. Koska tutustumisiltojen toteutuksissa ja aikaisemmissa palautteissa ei ollut merkittäviä eroja iltojen välillä, kyselyiden tulokset käsitellään yhtenä kokonaisuutena. Kyselyssä vanhemmat arvioivat tutustumisillan toteutusta asteikolla 1-5 numero viiden ollessa paras ja numero yhden huonoin.

Kyselyn tulosten mukaan miltei kaikki vastaajat pitivät tutustumisiltaa tarpeellisenä ja tutustumisiltaa kokonaisuudessaan onnistuneena. Keskiarvo tutustumisiltojen tarpeellisuudesta on 3,95 ja onnistumisesta 4,05. Taulukoissa 1. ja 2. on kuvattu sinisin pylväin tutustumisillan tarpeellisuuden ja onnistumisen tulokset vastaajakohtaisesti. Keltainen pylväs kuvaa vastausten keskiarvoa.

Taulukko 1. Tutustumisillan tarpeellisuus.

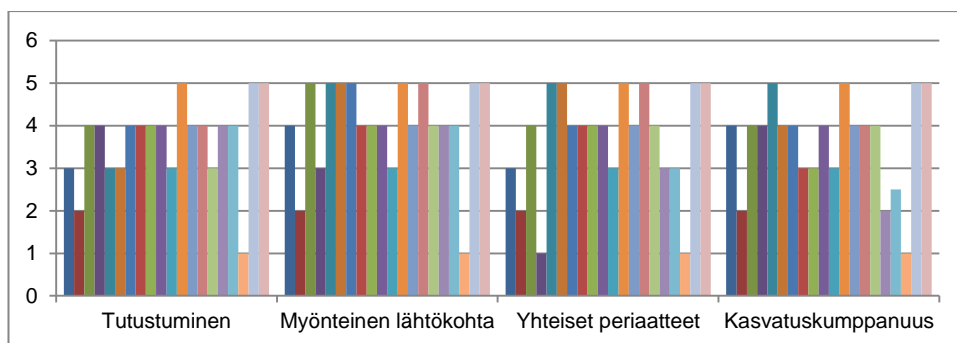


Taulukko 2. Tutustumisillan onnistuminen kokonaisuudessaan.



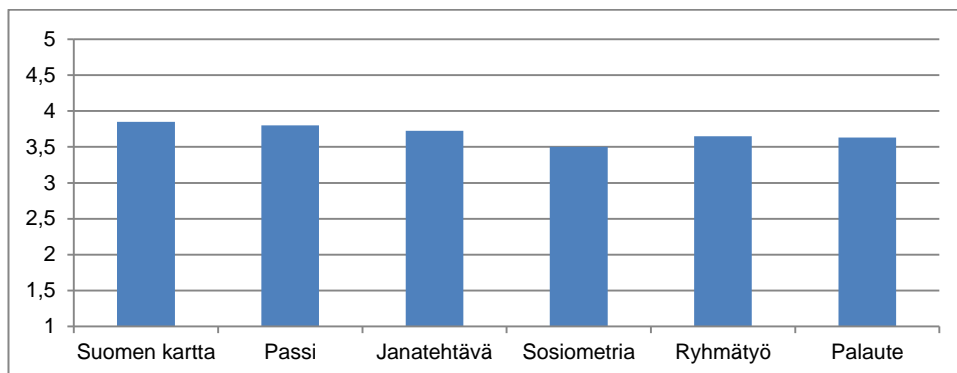
Seuraavassa taulukossa kuvataan tavoitteiden toteutumisen arviointia vastaajakohtaisesti (Taulukko 3.). Tavoitteiden toteutuminen arvioidaan vanhempien palautteissa keskimäärin hyväksi. Vaihtelua eri vastaajien välillä oli yhdestä viiteen. Parhaiten toteutui myönteisen lähtökohdan luominen kodin ja koulun yhteistyölle. Tavoitteiden toteutumisen keskiarvot ovat seuraavat: Opettajan ja vanhempien tutustuminen 3,65, myönteisen lähtökohdan luominen yhteistyölle 4,05, yhteisten periaatteiden luominen hyvälle ja toimivalle yhteistyölle 3,7 ja kasvatuskumppanuuden periaatteiden toteutuminen 3,62.

Taulukko 3. Tavoitteiden toteutuminen

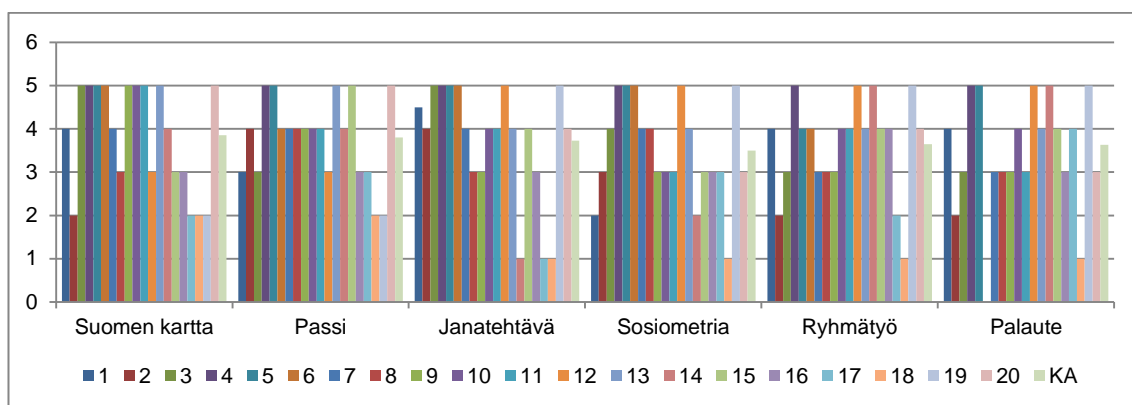


Taulukoissa 4. ja 5. on kuvattu vanhempien arviota toiminnallisten menetelmien sopivuudesta tutustumisiltaan. Taulukko 4. kuvaa menetelmien arviointien keskiarvoja, jotka vaihtelevat välillä 3,5 – 3,85. Taulukko 5. kuvaa samojen menetelmien arviointeja vastaajakohtaisesti. Suomen kartta ja Passi menetelmissä vastaajien arvioinnit ovat välillä 2 – 5. Muissa menetelmissä arviot ovat välillä 1-5.

Taulukko 4. Menetelmien sopivuus tutustumisiltaan keskiarvon mukaan.



Taulukko 5. Menetelmien sopivuus tutustumisiltaan vastaajakohtaisesti.



Kyselyyn vastanneista vanhemmista kolmesta oli kirjoittanut palautetta Kehittävää kohtiin. Tutustumisiltaa arvioitiin seuraavasti:

"Kokonaisuudessaan mukava ilta!"

"Tutustumisilta oli mukava tapa tutustua opettajaan ja muihin vanhempiin jo ennen koulun alkua."

"Tutustumisillassa ei mitään vikaa."

"Ajatus hyvä. Tutustuminen toisten lasten vanhempiin on oikein kannatettavaa. Ilta meni hyvin, kiitos kokeneelle vetäjälle, joka osasi sumplia hienosti erilaisten ihmisten välisen vuorovaikutusverkon. Kaiken kaikkiaan positiivinen kokemus."

"Itse koin tosi kivaksi sen koska oltiin muutettu toiselta paikkakunnalta Jokioisille, jolloin lapseni aloitti ekaluokan. Sain hieman tutustua vanhempiin joiden lapset samalla luokalla olevan lapseni kanssa."

"Mä tykkäsin. Koko juttu tuli mukavasti puskista, mut just silloin porukalla tuntu olevan voimia tollaseen..."

"Oli kiva päästä heti lapsen kavereitten vanhempien, open ja kuraattorin "ihon alle".

"Oli mukava tutustua muihin perheisiin!"

"Opettajasta ja kuraattorista ei jäänyt muistikuvaa."

"Opettajaan ei tutustunut niin hyvin kuin vanhempiin. Toiset vanhemmat jäivät paremmin mieleen yhdessä tehtyjen tehtävien myötä."

"Opettaja oli taka-alalla."

"Kaikki oli hyviä, joskin uusia juttuja tollaseen tapaamiseen. Tykkään kun vanhempien ulkokuori murretaan ja ryhmäytyminen vanhempien välillä aloitetaan heti ekalla kertaa."

"Se "Suomen kartta" seisominen avas jouheesti ryhmän puhumaan..."

"Mukava ilta oli ja oli hyvä nähdä ja tutustua muihin vanhempiin. On sen myötä ollut helpompi lähestyä muita vanhempia myöhemmin."

"Illassa kyllä toteutui kasvatuskumppanuuden periaatteet, käytännössä ei juuri olenkaan."

Vanhempien kehittämis ehdotuksia tutustumisillan jatkon osalta tuli seuraavasti:

"Pitkin kouluvuotta voisi järjestää tällaisia vastaavia iltoja."

"Vanhemmat olisivat voineet kokoontua samoissa merkeissä useamminkin. Vanhempainillat ovat olleet huonoja tilanteita vanhempien keskinäiseen tutustumiseen."

"Ehkä jonkunlaista jatkumoa voisi olla. Makkaranpaistoiltahan oli."

"Ajatuksena tutustumisilta ja tavoitteet hyvät, kun saisi toimimaan ne myös käytännössä."

"Ilta olisi hyvä järjestää esimerkiksi ensimmäisellä kouluviikolla, ei loma-aikaan."

"Erittäin hyvä idea. Meidät vanhemmat pitäisi vain sada innostumaan enemmän asiasta."

"Saada kaikilta perheiltä ainakin yksi huoltaja paikalle."

"Vetäjät olivat hyviä ja paljon kiinni vanhemmista. Aika on aina rajallista, mutta ehkä vielä pidemmälle menevää tutustumista ja vaihtuvissa pienemmissä ryhmissä."

"Pitäisi olla selkeästi mietitty, miten toiminta jatkuisi tästä eteenpäin, koska siitä olisi apua kun mahdollisia ongelmia alkaisi ilmaantua lasten keskuudessa. Tämä vaatisi ehkä koulun puolelta jonkun + aktiivisen vanhemman."

"Lähtökohdat olivat myönteiset, mutta käytännössä hienosti mietityt sanat eivät ole toteutuneet. Yhteistyö on mielestäni vähäistä ja koulu on määräävässä asemassa."

"Me haluttaisiin et ope on pomo joka sanelee selkeesti, miten yhteistyö toteutetaan."

"Vanhemmille esitetään koulun taholta paljon velvollisuuksia. Vanhempien mielipiteitä ei juurikaan kuunnella. En koe yhteistyötä juurikaan olevan."

Loppuarviointi

Tutustumisiltojen jälkeisinä päivinä käytiin arviointikeskusteluja tutustumisiltojen toteutuksesta koulukuraattorin ja luokanopettajien kanssa. Vuoden päästä marraskuun alussa pidettiin vielä yhteinen arviointipalaveri koko prosessista. Siihen osallistuivat molemmat luokanopettajat, koulukuraattori ja opinnäytetyön tekijä. Koska tutustumisillan jälkeisissä arviointikeskusteluissa ja arviointipalaverissa esille tulleet seikat olivat samansuuntaisia, käsitellään arviointia yhtenä kokonaisuutena.

Kaikki pitivät iltoja hyvin onnistuneina ja tarpeellisina. Ilmapiiri illoissa oli rento ja turvallinen. Vanhemmat osallistuivat aktiivisesti toimintaan ja uskalsivat ilmaista omia mielipiteitään ja ajatuksiaan. Ohjaaja sai kiitosta rauhallisesta olemuksestaan ja hyvistä ohjaustaidoista. Yhteistyö ohjaajan, kuraattorin ja opettajan kanssa toimi saumattomasti koko illan ajan. Tutustumisillassa käytetyt toiminnalliset menetelmät olivat aikuisille sopivia ja keskustelua virittäviä. Opettajat osallistuivat toimintaan tasavertaisina vanhempien kanssa. Illat etenivät jouhevasti ja kiireettömästi toiminnasta toiseen ja aikataulussa pysyttiin miltei minuutilleen.

Tavoitteiden arvioitiin tutustumisillan osalta toteutuneen kaikilta osiltaan hyvin. Arviointipalaverin keskusteluissa tuli esiin, että kodin ja koulun yhteistyö ei ollut sujunut toivotulla tavalla ensimmäisen kouluvuoden aikana myönteisestä lähtökohdasta huolimatta. Kukan terälehtiin kirjoitettuja periaatteita ei vuoden päästä pidetyssä loppupalaverissa muistettu. Kukista terälehtineen oli vuosi sitten tarkoitus tehdä paperille pienoiskuva, joka laitetaan reissuvihon kanteen muistutamaan sekä opettajaa että vanhempia yhdessä sovituista periaatteista. Tämä jäi vuosi sitten opinnäytetyön keskeydyttyä tekemättä. Vuonna 2012 pidettyjen tutustumisiltojen jälkeen se tehtiin. Kukasta otettiin valokuva, joka liimattiin nykyisten ekaluokkalaisten reissuvihon kanteen.

Prosessia kokonaisuudessaan pidettiin onnistuneena. Yhteistyö opinnäytetyön tekijän kanssa oli sujunut moitteettomasti. Opettajista prosessi oli tuntunut helpolta, koska opinnäytetyöntekijä prosessia eteenpäin viedessään oli miettinyt

asioita monelta eri kannalta. Vaikka opinnäytetyöntekijällä oli valmiita ehdotuksia ja ajatuksia palavereihin ja tapaamisiin tullessaan, hän aina kysyi muiden mielipiteitä ja otti ne huomioon. Kuraattorin arvion mukaan opinnäytetyöntekijä toimi osaavan ammattilaisen tavoin ja yhteistyö sujui hyvin kaikissa vaiheissa.

7 POHDINTA

Tutustumisiltojen suunnittelu ja toteutus onnistuivat hyvin ja tavoitteet saavutettiin. Tutustumisilta koettiin tarpeelliseksi sekä opettajan että vanhempien taholta. Vanhemmat kokivat tärkeäksi tutustumisen toisiin vanhempiin. Vanhempien keskinäistä tutustumista tapahtui enemmän kuin opettajan ja vanhempien välillä. Toiminnalliset menetelmät lisäsivät vuorovaikutusta ja ne koettiin pääsääntöisesti mielekkäiksi. Tutustumisillasta tuli uusi kodin ja koulun yhteistyötä edistävä toimintamuoto koulun aloittamisvaiheeseen. Tutustumisillat tulevien ekalokkalaisten vanhemmille ja opettajalle toteutettiin myös vuonna 2012 samansisältöisenä.

Kasvatuskumppanuuden periaatteet olivat toteutuneet tutustumisillassa, mutta ensimmäisen kouluvuoden aikana oli koettu pettymyksiä niiden suhteen. Yhteisesti luodut periaatteet hyvälle ja toimivalle yhteistyölle olivat vuoden aikana osittain unohtuneet. Tutustumisilta luo hyvän pohjan yhteistyölle, mutta jatkoon kohdalla on kehitettävää. Vanhempien ja opettajan yhteisiä tapaamisia tulisi kouluvuoden aikana lisätä. Tätä toivoivat useat vanhemmat kommentoissaan.

Opinnäytetyön tekeminen oli suunnittelun ja toteutuksen osalta mielenkiintoista ja antoisaa. Opinnäytetyön kirjoittaminen oli työlästä. Vuoden tauko opinnäytetyön tekemisessä hankaloitti opinnäytetyön raportin tekemistä. Raportin kirjoittamiseen ei ollut riittävästi aikaa ja se jäi puutteelliseksi. Prosessin kuvausta ei ole kaikilta osin perusteltu kirjallisuudella.

Opinnäytetyön kaikissa vaiheissa on pyritty toimimaan eettisesti oikein. Prosessin aikana on toimittu avoimesti ja rehellisesti. Suunnittelu ja toteutus on tehty sitoutuneesti ja ammattimaisesti. Raportti on kirjoitettu niin, että vanhemmat eivät ole tunnistettavissa. Kaikilta työelämän yhteistyökumppaneilta on kysytty lupa nimen mainitsemiseen.

Opinnäytetyön tietoperustana on käytetty luotettavia ja asianmukaisia lähteitä. Opinnäytetyöntekijällä on vuosien saatossa kertynyttä tietoa, taitoa ja kokemusta kodin ja koulun yhteistyöstä ja ryhmien ohjaamisesta. Yhteistyökumppaneina

toimineet opettajat ovat koulutettuja ja monia vuosia, jopa vuosikymmeniä kodin ja koulun yhteistyötä tehneitä. Vanhemmilta pyydettiin palautetta kahdella eri menetelmällä. Se lisää palautteen antamaa luotettavuutta. Opinnäytetyö voidaan näiltä osin arvioida luotettavaksi.

LÄHTEET

- Aitolehti, S. & Silvola, K. (toim.) 2008. Suhteiden näyttämyt. Näkökulmia psykodraamaan. Duo-decim. Jyväskylä: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Beveridge, S. 2005. Children, Families and Schools. Developing Partnerships for Inclusive Education. USA, New York: RoutledgeFalmer.
- Bronfenbrenner, U. 1979. The ecology of human development. Experiments by nature and design. Cambridge, MA: Harvard University Press.
- Bornstein, M. 2002. Handbook of Parenting. Volume 5. Practical Issues in Parenting. Lawrence Erlbaum Associates.
- Ekebom, U.-M.; Helin, M. & Tulusto, R. 2000. Satayksi koulu ongelmaa. Opettajan käsikirja.. Helsinki: Oy Edita Ab.
- Hujala-Huttunen, E. & Nivala, V. 1996. Yhteistyö päivähoitossa. Kasvatuksen lapsikohtainen suunnittelu yhteistyössä vanhempien kanssa. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy.
- Hujala, E., Nivala, V., Parrila-Haapakoski, S. & Puroila, A. 1998. Päivähoidosta varhaiskasvatukseen. Oulu: Varhaiskasvatus 90 Oy.
- Hyppönen, M. & Linnossuo, O. 2004. Zip, zap ja boing. Leikkejä ja muita toiminnallisia menetelmiä. Saarijärvi: Saarijärven offset.
- Janhunen, T. & Sura, S. (toim.) 2005. Miten käytän toiminnallisia menetelmiä. Pieksämäki: RT-Print Oy
- Karikoski, H. 2008. Lapsen koulunaloittaminen ekologisena siirtymänä. Varhaiskasvatus tänään -verkkolehti. Viitattu 13.7.2011
<http://www.peda.net/en/magazine/jyu/varhaiskasvatus?m=content>.
- Kataja, J.; Jaakkola, T. & Liukkonen, J. 2011. Ryhmä liikkeelle. Toiminnallisia harjoituksia ryhmän kehittämiseksi. Juva: Bookwell Oy.
- Kaskela, M. & Kekkonen, M. 2006. Kasvatuskumppanuus tukee lasta: Opas varhaiskasvatuksen kehittämiseen. Vaajakoski: Gummerus Kirjapaino Oy
- Kaukkila, V. & Lehtonen, E. 2007. Ryhmästä enemmän. Käsikirja ryhmänohjaajan taitoja tarvitsevalle. Dark Oy.
- Kettunen, T. 2007. Uuteen kouluun. Opettajan ja rehtorin työkirja. Opetus 2000. Juva: WS Bookwell Oy.
- Kopakkala, A. 2008. Porukka, jengi, tiimi. Ryhmädynamiikka ja siihen vaikuttaminen. Helsinki: Edita Prima Oy.
- Laki lapsen huollosta ja tapaamisoikeudesta 8.4.1983/361.
- Lastensuojelulaki 13.4.2007/417.
- Launonen, L.; Pohjola, K. & Holma, P. 2004. Kodin ja koulun yhteistyö voimavaraksi!. Teoksessa Launonen, L. & Pulkkinen, L. (toim.) Koulu kasvuyhteisönä. Kohti uutta toimintakulttuuria. Opetus 2000. Juva: WS Bookwell Oy.
- Leskinen, E. 2009. Ryhmä toimimaan. Vinkkejä tutustumiseen, oppimiseen ja yhteistyöhön. Juva: WS Bookwell Oy.

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2011. Vanhempain netti. Viitattu 1.10.2011 [www.mll.fi>Vanhempainnetti>leikkinurkka>Tutustumis- ja vuorovaikutusleikit](http://www.mll.fi/Vanhempainnetti>leikkinurkka>Tutustumis- ja vuorovaikutusleikit).

Mannerheimin lastensuojeluliitto 2003. ASK – projekti. Vinkkejä vanhempainiltaan. ASK-projektin vanhempainiltoiminnan taustaa ja kokemuksia. Viitattu 4.8.2011 http://www.mll.fi/@Bin/39251/Vinkkejä_vanhempainiltaan.pdf.

Metso, T. 2002. Hyvä alku kodin ja koulun yhteistyölle. Teoksessa Saloranta, O. Ensimmäiset kouluvuodet. Perusopetuksen vuosiluokkien 1 - 2 opetus. Opetushallitus. Vammala: Vammalan kirjapaino Oy

Metso, T. 2004. Koti, koulu ja kasvatus - kohtaamisia ja rajankäyntejä. Kasvatusalan tutkimuksia. Turku: Suomen Kasvatustieteellinen Seura.

Niemistö, R. 2000. Ryhmän luovuus ja kehitysehdot. Tampere: Tammer-Paino.

Nietosvuori, L. 2008. Teoksessa Viinamäki, L. 14 puheenvuoroa sosionomien (AMK) asemasta Suomen hyvinvointiasiantuntijajärjestelmässä. Raportteja ja tutkimuksia 2/2008. Kemi: Kemi-Tornion ammattikorkeakoulu.

Opetushallitus 2004. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2004.

Opetushallitus 2007. Laatua kodin ja koulun yhteistyöhön.

Opetushallitus 2010. Esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet 2010. Tampere: Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy.

Opetushallitus 2011. Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden muutokset ja täydennykset 2010. Tampere: Juvenes Print – Tampereen Yliopistopaino Oy.

Opetusministeriö 2009. Perusopetuksen laatuksikriteerit. Opetusministeriön julkaisuja 2009:19. Yliopistopaino

Perusopetuslaki 21.8.1998/628.

Piispanen, R. 2003. Kohtaamisen iloa. Toiminnallisia menetelmiä kokouksiin, koulutukseen ja työnohjaukseen. Helsinki: Kirja kerrallaan.

Rovio, E; Lintunen, T; Salmi O. 2009. Ryhmäilmiöt liikunnassa. Tampere: Esa Print Oy

Salovaara, R. & Honkonen, T. 2011. Rakenna hyvä luokkahenki. Opetus 2000. Porvoo: Bookwell Oy.

Siniharju, M. 2003. Kodin ja koulun yhteistyö peruskoulun alkuopetusluokilla. Yhteistyön arvostus ja toteutuminen Helsingin kaupungin peruskoulujen alkuopetusluokilla lukuvuosina 1983-1984 ja 1998-1999. Väitöskirja. Helsinki: Yliopistopaino. Viitattu 1.8.2011 <http://ethesis.helsinki.fi/julkaisut/kas/kasva/vk/siniharju/kodinjak.pdf>

Sosiaaliportti 2011a. Lasten suojelun käsikirja. Viitattu 3.5.2011 <http://www.sosiaaliportti.fi/Page/dcb4b11b-7d65-4464-bc48-b8ab7dc594aa.aspx>.

Sosiaaliportti 2011b. Lastensuojelun käsikirja. Viitattu 10.9.2011 <http://www.sosiaaliportti.fi/fi-fi/lastensuojelunkasikirja/tyoprosessi/avohuolto/muuttukitoimet/muitapalveluja/#toiminnalliset>.

Suomen Vanhempainliitto 2011a. Koti ja koulu. Viitattu 18.7.2011 [www.vanhempainliitto.fi> koti ja koulu](http://www.vanhempainliitto.fi/koti_ja_koulu)> kodin ja koulun yhteistyö.

Suomen Vanhempainliitto 2011b. Koti ja koulu. Viitattu 20.7.2011 [www.vanhempainliitto.fi>koti ja koulu](http://www.vanhempainliitto.fi/koti_ja_koulu)>kodin ja koulun yhteistyö>hyvän yhteistyön lähtökohtia.

Terveiden ja hyvinvoinnin laitos 2011. Kasvatuskumppanuus. Viitattu 15.7.2011 www.thl.fi > Työn tueksi > Menetelmät > Kasvatuskumppanuus

Tilus, P. 2004. Pelistä pois? Huolehtivan koulun haaste. Opetus 2000. Juva: WS Bookwell Oy.

Torkkeli, M. 2001. Koulutulokkaiden isät lastensa koulunkäynnin tukena. Väitöskirja. Helsinki: ITLA ja Helsingin yliopiston kasvatopsykologian tutkimusyksikkö.

Tukevasti alkuun, vahvasti kasvun – hanke. Väliraportti 6/2010. Viitattu 20.7.2011 http://www.lapsenaani.fi/materiaalit/TUKEVASTI%20v%C3%A4liraportti%206_2010.pdf.

Valkonen, T. 2010. Vanhempien kokemuksia kodin ja koulun yhteistyöstä Mellunmäen ala-asteen alkuopetuksessa. Opinnäytetyö. Helsinki: Diakonia-ammattikorkeakoulu. Viitattu 13.7.2011

<https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/15263/ot%20uusin.pdf?sequence=1>.

Valtioneuvoston asetus perusopetuslaissa tarkoitetun opetuksen valtakunnallisista tavoitteista ja perusopetuksen tuntijaosta 1435/2001.

Vilkman, U. 2010. Houkutteleva kutsu. Ilonatuotanto Oy. Viitattu 20.5.2011 http://www.ilonatuotanto.fi/pdf/Houkutteleva_kutsu.pdf

Ylenius, J. & Keränen, T. 2006. Tiedottajan opas. Helsinki: TiedoteDeski Finland Oy. Viitattu 20.5.2011 http://www.tiedottaja.fi/dev/wp-content/uploads/2010/02/Tiedottajan_ABC.pdf

Kutsukirje tutustumisiltaan

Hei tulevien ekaluokkalaisten vanhemmat!

Koulunkäynnin aloittaminen on iso askel lapsen elämässä. Kasvaakseen ja kehittyäkseen lapsi tarvitsee meidän kaikkien lasta ympäröivien aikuisten tuen. Opettajan ja vanhempien keskinäinen tutustuminen, verkostoituminen ja luottamuksen rakentaminen luo pohjaa pitkälle yhteiselle matkalle, joka vanhemmilla ja oppilailla saattaa kestää jopa yhdeksän vuotta.

Aloitamme tämän yhteisen matkan tutustumalla toisiimme ennen koulun alkua.

Tervetuloa tutustumisiltaan 9.8.2011 klo 18.00 Pirjo Perälän luokan vanhemmat

11.8.2011 klo 18.00 Johanna Julkusen luokan vanhemmat

Tutustumisillan tarkoituksena on leppoisissa tunnelmissa tutustua toinen toisiimme ja miettiä yhdessä kodin ja koulun yhteistyöhön liittyviä toiveita. Tutustumisillassa on mukana myös koulukuraattori Niina Sakkinen ja sosionomiopiskelija Arja Perälä.

Tuodessanne lapsenne kouluun 15.8 klo 9.00 Teillä vanhemmilla on mahdollisuus jäädä koululle kahvittelemaan ja jakamaan lapsen koulun aloittamiseen liittyviä ajatuksia muiden vanhempien kanssa.

Muistutamme näistä tilaisuuksista vielä elokuun alussa, mutta varatkaa jo nyt kyseiset päivät kalenteriinne.

Aurinkoista ja mukavaa kesää! Elokuussa nähdään!

Yhteistyöterveisin

Pirjo Perälä

Johanna Julkunen

1B:n luokanopettaja

1A:n luokanopettaja

Niina Sakkinen

Arja Perälä

Koulukuraattori

Sosionomiopiskelija

Muistutuskirjeet tutustumisiltaan

Hei 1B -luokan vanhemmat!

Tervetuloa vanhempainiltaan 9.8.2011 klo 18.00 Miinan koululle (Käynti pääovesta). Vanhempainillan tarkoituksena on leppoisissa tunnelmissa tutustua toinen toisiimme ja keskustella yhdessä kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvistä toiveista ja tarpeista.

Koulu alkaa 15.8 klo 9.00. Tuodessanne lapsenne kouluun Teillä vanhemmilla on mahdollisuus jäädä koululle kahvittelemaan ja jakamaan lapsen koulun aloittamiseen liittyviä ajatuksia muiden vanhempien kanssa.

Yhteistyöterveisin

Pirjo Perälä

Niina Sakkinen

Arja Perälä

1B:n luokanopettaja

Koulukuraattori

Sosionomiopiskelija

Hei 1A -luokan vanhemmat!

Tervetuloa vanhempainiltaan 11.8.2011 klo 18.00 Miinan koululle (Käynti pääovesta). Vanhempainillan tarkoituksena on leppoisissa tunnelmissa tutustua toinen toisiimme ja keskustella yhdessä kodin ja koulun yhteistyöhön liittyvistä toiveista ja tarpeista.

Koulu alkaa 15.8 klo 9.00. Tuodessanne lapsenne kouluun Teillä vanhemmilla on mahdollisuus jäädä koululle kahvittelemaan ja jakamaan lapsen koulun aloittamiseen liittyviä ajatuksia muiden vanhempien kanssa.

Yhteistyöterveisin

Johanna Julkunen

Niina Sakkinen

Arja Perälä

1A:n luokanopettaja

Koulukuraattori

Sosionomiopiskelija

Palaverimuistio 5.8.2011

Aika: 5.8.2011 klo 12.00

Paikka: Tekstiilityön luokka

Aihe: Vanhempainilta 9.8.2011

Paikalla: Pirjo Perälä, Niina Sakkinen ja Arja Perälä

Palaverissa sovimme seuraavaa:

- Vanhempainilta pidetään tekstiilityön luokassa. Istumajärjestys on joko ympyrä tai hevosenkenkä.
- Tilaisuuden alussa tarjotaan kahvi/tee/mehu + pipareita. Arja ja Niina hankkivat Vessentorilta Miinan koulun laskuun kahvin, teen, mehun, piparit, kertakäyttökupit ja –lusikat sekä servietit. Hankinnoista oli sovittu Jari Sillanpään kanssa. Kahvi ja tee keitetään koulun keittimillä ja vanhempainyhdistykseltä lainataan termoskannut.
- Arja ja Niina tulevat maanantaina 8.8 koululle järjestelemään tekstiilityön luokan valmiiksi vanhempainiltaa varten
- Arja ja Niina tulevat tiistaina 9.8 koululle klo 16.30 ja laittavat kahvit ym. valmiiksi. Pirjo tulee koululle viim.17.30.
- Niina hankkii ”Millaisin aatoksiin” –kortit

Illan runko on seuraava:

1. Vanhempien vastaanottaminen

- Ala-aulassa Niina toivottaa tervetulleeksi ja ohjaa vanhemmat tekstiilityön luokkaan. > Luokan ovella Pirjo kättelee, toivottaa tervetulleeksi ja ohjaa kahville. > Luokassa Arja toivottaa tervetulleeksi, tarjoilee kahvit ym. ja ohjaa istumaan

2. 18.05 Vanhempainilta alkaa

- Pirjo toivottaa tervetulleeksi vanhempainiltaan ja esittelee itsensä sekä Niinan ja Arjan
- Pirjo kertoo illan tarkoituksen ja mistä tutustumisillan järjestäminen sai alkunsa. Siirtää puheenvuoron Arjalle.

- Arja kertoo opinnoistaan ja opinnäytetyöstään sekä kodin ja koulun yhteistyön ja aikuisten verkostoitumisen merkityksestä lapsen koulunkäynnille. Arja kertoo myös, miksi hän toimii illan ohjaajana ja siirtää puheenvuoron Niinalle.
- Niina kertoo lyhyesti toimenkuvastaan

3. 18.15 Toiminnalliset menetelmät alkaa

- ✓ Suomen kartta: Missä aloitti ensimmäisen luokan? paikkakunta, koulu ja vuosiluku, (10 min)
- ✓ Lapsen nimi, piirros lapsesta ja nimen ensimmäisellä kirjaimella alkava kuvaus lapsesta (15 min)
- ✓ Sosiometria: Kuinka mones lapsi aloittaa koulun? (10 min)
Sosiometria: Kuinka tuttua kodin ja koulun yhteistyö on?(10 min)

4. 19.00 Ryhmätyö

- vanhemmat 4-6hlö/ryhmä, koulun ryhmässä Pirjo ja Niina
- Aihe: Millaista on hyvä ja toimiva kodin ja koulun yhteistyö?
- Yhteenveto ryhmätyöstä (Arja)

5. 19.30 Pirjon puheenvuoro

- Yhteistyön nykykäytännöt
- Seuraava vanhempainilta
- Ensimmäisen viikon ohjelma, jos tiedossa

6. 19.35 Vanhemmilla mahdollisuus tehdä kysymyksiä

7. 19.50 Palaute Millaisin aatoksin-korteilla

8. 20.00 Pirjo kiittää ja sanoo loppusanat

9. 20.00-20.30 vanhemmilla mahdollisuus keskustella kahden kesken Pirjon kanssa. Arja ja Niina laittavat paikat kuntoon.

Tunnetilaa kuvaavat sanat

Millaisin aatoksin – korteissa on seuraavat erilaisia tunnetiloja kuvaavat sanat:

Toiveikas	Surullinen	Rauhallinen
Hämentynyt	Tyytyväinen	Iloinen
Lohdullinen	Seestynyt	Luottavainen
Kärsivällinen	Aurinkoinen	Huvittunut
Varautunut	Ilahtunut	Pohtivainen
Harmistunut	Luonteva	Kauhistunut
Vihainen	Hölmistynyt	Äkäinen
Pettynyt	Leikkisä	Tyytymätön
Kiusaantunut	Kiitollinen	Kekseliäs
Leppoisa	Yllätynyt	Epätoivoinen
Tuohtunut	Utelias	Ajattelevainen
Hillitty	Onnellinen	Ikävystynyt
Varautunut	Uudistuva	Ujo
Ihastunut	Urhoollinen	Hilpeä

Jokainen sana on kirjoitettu neljälle eriväriselle kortille

Palautekyselyn saatekirje

Hei tutustumisiltan vuonna 2011 osallistuneet vanhemmat!

Yli vuosi on kulunut siitä, kun tapasimme toiminnallisen tutustumisillan merkeissä viikkoa ennen lapsenne koulunkäynnin alkamista. Kerroin silloin opinnäytetyöstäni, jonka tarkoituksena oli kehittää uusi kodin ja koulun yhteistyötä edistävä toimintamuoto koulun aloittamisvaiheeseen. Tavoitteena oli suunnitella ja toteuttaa toiminnallinen tutustumisilta tulevien ekaluokkalaisten vanhemmille ja opettajalle. Suunnittelu ja toteutus tehtiin yhteistyössä ekaluokkien luokanopettajien Johanna Julkusen ja Pirjo Perälän sekä koulukuraattori Niina Sakkisen kanssa.

Tutustumisilta toteutettiin koulun alkua edeltävällä viikolla. Tutustumisillan tavoitteina oli vanhempien ja opettajan keskinäinen tutustuminen sekä myönteisen lähtökohdan luominen kodin ja koulun yhteistyölle. Lisäksi tavoitteena oli, että vanhemmat ja opettaja yhdessä luovat periaatteita sille, millaista hyvä ja toimiva kodin ja koulun välinen yhteistyö on. Toiminnan suunnittelun ja toteutuksen lähtökohtana oli kasvatuskumppanuuden periaatteiden mukaan toimiminen.

Tarkoitukseni oli tehdä opinnäytetyöni valmiiksi vuosi sitten ja valmistua jouluna 2011. Elämä toitielleni vastoinkäymisiä ja minun oli pakon sanelemana pidettävä vuosi taukoa opinnäytetyön loppuun tekemisessä. Opinnäytetyöstäni jäi puuttumaan arvioinnit ja kehittämistarpeet, jotka oli tarkoitus kysyä teiltä jo viime syksynä.

Toivon, että palaisitte hetkeksi muistelemaan viime vuonna pidettyä tutustumisiltaa ja vastaisitte tämän kirjeen mukana olevaan palautekyselyyn. Vastauksenne antavat arvokasta tietoa tutustumisillan onnistumisesta, tarpeellisuudesta sekä kehittämistarpeista.

Voitte vastata kyselyyn nimettömänä ja sulkea sen kirjeessä mukana olevaan kuoreen, jonka päällä lukee palautekysely. Kirjeen voitte toimittaa lapsenne reissuvihon välityksellä opettajalle, joka toimittaa sen minulle. Palautekyselyn **viimeinen palautuspäivä on perjantaina 2.11.2012.**

Ystävällisin terveisin

Arja Perälä

Kyselylomake

Arvioikaa asteikolla 1 – 5 numero viiden ollessa paras ja numero yhden huonoin. Ympyröikää valitsemanne numero. Kehitettävää -kohtaan voitte kirjoittaa palautetta ja parannusehdotuksia.

1. Vanhemmille ja opettajalle järjestetyn tutustumisillan tarpeellisuus

5 4 3 2 1

Kehitettävää:

2. Tutustumisillan onnistuminen kokonaisuudessaan

5 4 3 2 1

Kehitettävää:

3. Tutustumisillassa käytettyjen toiminnallisten menetelmien sopivuus iltaan:

Suomen kartta (Missä ja milloin aloitit ekaluokan?)

5 4 3 2 1

Passi (oma nimi, piirros lapsesta, lapsen nimi ja nimen alkukirjaimella alkava positiivinen kuvaus lapsesta)

5 4 3 2 1

Ryhmittäytyminen sen mukaan, monesko lapsi aloittaa koulun

5 4 3 2 1

Kodin ja koulun yhteistyö –keskiön ympärille sijoittuminen sen mukaan, kuinka tuttua kodin ja koulun yhteistyö on

5 4 3 2 1

Ryhmätyö Kukka -menetelmällä: Millaista on hyvä ja toimiva kodin ja koulun yhteistyö?

5 4 3 2 1

Palaute Millaisin aatoksien –korteilla

5 4 3 2 1

Kehitettävää toiminnallisten menetelmien osalta:

4. Tavoitteiden toteutumisen arviointi:

Opettajan ja vanhempien tutustuminen

5 4 3 2 1

Kehitettävää:

Myönteisen lähtökohdan luominen kodin ja koulun yhteistyölle

5 4 3 2 1

Kehitettävää:

Yhteisten periaatteiden luominen hyvälle ja toimivalle yhteistyölle

5 4 3 2 1

Kehitettävää:

Kasvatuskumppanuuden periaatteita ovat kuuleminen, kunnioitus ja arvostaminen, tasavertaisuus ja luottamus.

Periaatteiden toteutuminen tutustumisillassa

5 4 3 2 1

Kehitettävää:

Mitä muuta palautetta tai kehittämis ehdotuksia haluatte antaa tutustumisillasta: